Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1938 ДЕКАБĔР 9 ЕРНЕКУН № 281 (5094)

Чăваш Коммунĕ

21-мĕш çул тухаç ПСК(б)П Чăваш Обкомĕпе Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн хаçачĕ Пĕр №-рĕ 10 пус

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5. Дом Печати.
ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, ред. заместительĕн—3—97, редакци секретарĕн—4—40, парти пурнăç пайĕн—7—97, йăлăхçăлăх пайĕн — 4—97, советсен пайĕн—0—88, промышленнăç пайĕн—0—35, йăлкорсен пайĕн—2—30, дежурнăйĕн — 6—23.

Промысла кооперацине çирĕплетсе, вăйлатса пымала

Промысла кооперацинĕ халăх хуçалăхĕнче пысăк вырăн йышăнса тăрат. Промысла кооперацин хапрăк-савăчĕсем, мастерскойĕсем çĕршыва çулсерен мĕлйушшăн тенкĕлĕх нумай тĕрлĕ продукцисем параççĕ. Республикăри промысла кооперацийĕ иртнĕ 1937 çулта 53 мĕлйун та 500 пин тенкĕлĕх продукци панă. Кăçал Чăвашпромсойуз, Чăваштаревпромсойуз тата инвалидсен промысла кооперацийĕн 70 мĕлйун тенкĕлĕх ытла продукци кăлармала. Ку хисеппе пуринчен ытларах ĕçсăхинсене куллен кирлĕ таварсем.

Промысла кооперацийĕ аллинче плана ăнăçлăн тултарма кăна мар, таварсем кăларассине пĕрмай çитерсе пымала условисемпе майсем пур. Республикăн пур районĕсенче те чĕртăвар пуйăнăхĕсем нумай, промышленнăçра отходсем сахал мар. Вĕсемпе тăллин усă курма механизацин вăйĕ те пур. Пĕр Чăваштаревпромсойуз системинче кăна лайăх механизацинленĕ 27 предприйати тата 40 ертелте мастерскойсем ĕçлеççĕ. Чăваштаревпромсойуз тата инвалидсен промысла кооперацийĕн плана тултарма кăна мар, планран иртерсе пиншер, çĕршер пин тенкĕлĕх таварсем пама пултарат.

Çакна промысла кооперацийĕн ĕçĕнче курăмастăр-ха епĕр. Кăçалхи иртнĕ вунă уйăх хушшинчи ĕçсен итогсем промысла кооперацийĕн халăх хуçалăх ĕçĕмĕнчен йышăнса пыни çинчен калаççĕ. Чăваштаревпромсойуз хăйĕн 10 уйăхри планне 93,6 процент кăна тултарнă. Инвалидсен промысла кооперацийĕ тата Чăваштаревпромсойуз унтан мала кайман. Уйрăмăнах куллен кирлĕ таварсем кăларас йĕнĕпе ĕçсем начар тăраççĕ. Чăваштаревпромсойуз хăйĕн çулталăкри планне 10 уйăх хушшинче 44,3 процент кăна тултарнă. Промысла кооперацин куллен кирлĕ таварсем кăларас плана тултарманни пурăçра хытă сисĕнет. Шупашкарта, çавашкалах районсенчи магазинсенче хуçалăхра куллен кирлĕ таварсем: кантăк, алăк хатĕрĕсем, т. ыт. те тупма çук. Вăл таварсене промысла кооперацин кирлĕ чухлех кăларма пултарат. Шупашкарти „Металлист" ертелĕ пăтасем, витресем т. ыт. те кăларма пултарат. Ун çинчен рекламăсем те панă. Анчах Чăваштромсойуз руководителĕсем (председательĕ Йегорăв йăуташ) çавăн пирки çулталăк хушши калаçăçĕ пулни те ĕç сине кусман.

Чăваштаревпромсойуз кăçал чылай таварсене кăларасси тăрăх иртнĕ çулхи виçеннех те чакнă. Кашăксем тата посудăсем кăларассине пĕтерсе ларатасси патнех илсе çитернĕ. Иртнĕ 10 уйăх хушшинче пĕлтĕрхи хисеппен 4,7 процентне çеç кăлăнăç. Ĕçсăпниисене ни кирлĕ тавар сем кăларасси нумай йĕнĕпе начар пырат. Çулталăкри планна 10 уйăх хушшинче тĕрĕлсен сĕтел-пукансем кăларасси тăрăх 40,2 процент. художествăлă папаласем кăларасси тăрăх 22 процент çеç тултарнă. Çакăн пек пысăк парăма хăвăртрах пĕтерме мĕн кирлисем пур. Чăваштаревпромсойузна Чăваштăрăнпромсойузпа пĕрлештерсе пĕр сойуза —Чăваштаревпромсойуза туна. Çапла халĕ вăл организацилĕхпе хуçалăх ĕнченех вăйлăрах организаци пулса тăчĕ. Уполномоченăйсен декабĕр уйăхĕн пуçламĕшĕнче пулса иртнĕ пухăнĕ сойуз руководствине ĕçре ӳснĕ сынсене суйласа хăварчĕ. Çĕнĕ устав йышăнчĕ. Ĕçе лайăхлатса пыма татăклă кăтартусене парса хăварчĕ. Вăл кăтартусене çирĕппĕн пурнăçа кĕртсе пымала.

Промысла кооперацинче пулнă халăх тăшманĕсем сахал мар сăтăр тунă. Вĕсем кирлĕ таварсем кăларассине чакарса халăх умĕнче тавар çитмен пек кăтартма тăрăшнă, кооперации демократине пăсма, ответлăлăх сарнă, дисциплинăна сӳрĕклетнĕ. Ирсĕр тăшмансен тĕп йăвисене çĕмĕрсе тăвăнă хыççăн, вĕсем туса хăварнă сăтăрлăха пĕтерме вăхăт пулнă. Анчах Чăваштаревпромсойуз, Чăваштаревпромсойуз руководителĕсем болъшевикла кĕрешӳ пуçарман пирки тăшмансен сиенлĕ ĕçĕсен йулашкинĕсене пĕтересси ку тараччченех хăй тĕлĕн çеç пырат. Çаккашкал пулни халĕ пĕтĕм ĕçре хыттăн палăрат. Чăваштромсойуз пĕрлештерсе тăракан ертелесенчен 30 ертелĕ йăхăн, çавăн пекех Чăваштаревпромсойуз пĕрлештерсе тăракан 77 ертелтен 30 ертел хăйсен производствă планне тултармасăр ĕçлеççĕ.

Халăх тăшманĕсем туса хăварнă сăтăрлăха пĕтерсе, промысла кооперацине вăйлатсах пымала тума ертелесене организацилĕхпе хуçалăх ĕнченех çирĕплетни кирлĕ. Ертелсенчен пур йышши шанчăксăр, рвачла, жуликла етемсене, партăчниксене тасатса, йĕртсе пырас ĕçе политикăпа техника ĕнченех питĕнне сынсене куçармала. Кооперати демократине çирĕппĕн пурнăçа кĕртсе пырса ответсăрлăха, хуçасăрлăха тĕпрен пĕтермелех.

Пĕтĕм ĕçе хăвăртăн çĕклесе пымали меслет вăл—социалисчăлă ăмăртуна стаханăвла йухăм. Ăмăртуна стаханăвла йухăм социалисăмла ĕçĕн геройĕсене çуратаççĕ. Социалисăмла ĕçĕн ырă тĕслĕхĕсене кăтартаканскем промысла кооперацинче те сахал мар. Йĕпреçри «Кооплеспром» ертелĕнчи столăр Смоļков йăуласа норманна 240 процент тултарса пырат. «Союз инвалидов» ертелти столăр М. Ф. Киселĕов йăуласа пĕрмай икшер нормă парат. Социалисăмла ăмăртуна стаханăвла йухăма вăйлатсах пынине плана ытлашшипех тултаракан ертелсем те вунпăрăн шутланаççĕ. Анчах Чăваштаревпромсойуз, Чăваштромсойуз, инвалидсен промысла кооперати руководителĕсем çав паха опытсене сарса, стаханăвла йухăма массăлă йухăм туса хураççишĕн кĕрешес вырăнне вăл ĕçе куçтработниксем çине хумăн. Çавна пула стаханăвла йухăм питех йĕрипен сарăлса пырат. Чăваштаревпромсойуз пĕрлештерсе тăракан ертелсенче пĕтĕм ăлăстаççен хисепĕнче стаханăвçăсем 7,4 процент çеç шутланаççĕ.

Ăлăстаççем хушшинче политикăлă-массăлă ĕç начар пулса пынине промысла кооперати руководителĕсем ертелсем саналанăкăн вырнаçнă теннине витме тăрăшаççĕ. Тĕрĕк калас пулат: промысла кооперации аллинче политикăлă-массăлă ĕçе лайăхăн туса пыма вăйсем те условисем те çителĕклĕ. Пĕр Чăваштаревпромсойуз пĕрлештерсе тăракан 77 ертелте кăна 70 куçтработник ĕçлеççĕ. Мĕнчухăл тата активиссемĕ Ертелсенче 29 клуб, вуламали çуртсем 19, хĕрлĕ кĕтессем 42 ĕçлеççĕ. 14 ертелте радиоузлăсем, 70 ертелте библиотекăсем, пур т. ыт. те. Апла пулсан политикăлă-массăлă ĕç начар пыни условисем çуккинчен тата вăйсем ĕçлекĕсĕрпинчен мар, ĕçе организацилеме пĕлменнинчен килнĕ. Сойуз тата ертел руководительĕсен политикăлă-массăлă ĕçе организацилес йĕнĕпе те куллен ĕçлемеле. ПСК(б)Парти райкомĕсен политикăлă-массăлă ĕçе йĕркелĕни туса пырас, ăлăстаççене пурне те производствăна активлăн йăнăстарас, стаханăвла йухăма вăйлатас тĕлĕнше ертелсене конкретлă пулăшу памала. Вара ĕç татах та йăнăсăн малалла кайĕ.

Промысла кооперади халăх хуçалăхĕн уйăрăлми пайĕ пулса тăрат. Анчах хăшпĕр райĕçтăвкомсем промысла кооперади сине тивĕçлĕн пăхмаççĕ. Сĕмĕрле райĕçтăвкомĕ инструкцийĕ хирĕçлесе инвалидсен ертелĕ каларакан продукцийĕпе районри суту-илу организацисем урăл сутмала тесе пĕлтĕрхи йышăнпа. Кувакинă райĕçтăвкомĕ район центрĕнчи промысла ертелне урăх çĕре куçармала туна. Кунашкал йĕркесĕрлĕхсене пĕтермелех. Совет организацисен промысла кооперацине çирĕплетсех, вăйлатсах пырассишĕн куллен ĕçлемелех.

Совет ĕççынниссем паха та илемлĕ таварсем нумай ыйтаççĕ. Промысла кооперацин ăсхилĕ заданчĕ—ĕççынниссем ыйтнине паха тавăрсем йышлăн калăрни-ле ответлесси пулат. Çакна кĕтеççĕ ĕççынисем промысла кооперацинчен.

Ăнгли Франко генерала панă протест

Ăнгли правитĕлстви хăйĕн Бургосри агентне—Ходжсона испанин пăлхавăсисен влаçĕсене, вĕсем йăлашки вăхăтра Ăнгли валăйĕ тавар турттаракан 15 пăрахăта тытса чарнăшăн хыттă протест пама хушнă.

(ТАСС).

Вăрнар районĕнчи Сталин йăчĕпе тăракан колхоз колхозникĕсем Чăваш республикĕнчи мĕнпур колхозсене, колхозниксене, колхозницăсене, агрономсене, зоотехникăпа ветеринари работникĕсене

ЧĔНСЕ КАЛАНИ

(Колхоз 10 çул тултарнă йубилей праçникĕнче Чăваш республикĕнчи 120 чи лайăх колхоз представитĕлĕсемпе пĕрле йышăннă)

Иртнĕ йăлăхçулăх çулĕн итогĕсем колхоз стройĕн асăлă вăйĕпе организацилĕхне тата тепĕр хут кăтартса пачĕç.

Совет Союзĕнчи колхозла хресченсем большевиксен партийĕ тата халăхсен сулăпусĕ асăлă Сталин йĕртсе пынине вăйлă тăрнуллăн кĕрешес ĕçре калама сук пысăк сĕнтĕçсем турĕç.

Чăваш республикĕнчи нумай колхозсем агротехника ĕçĕсене пурнăçа кĕртсе пынине, çине тăрса стахановла ĕçленине, уйăр çинчалăха пăхмасăрах кăсăл пысăк тухăçла тырнул туса пачĕç. Вĕрнар районĕнчи Сталин йăчĕпе тăракан колхоз вăтам шутпа гектартан 95 пăт тырă, Тутаркас районĕнче „Хĕрлĕ пăттăр" колхоз вăтам шутпа гектартан 114 пăт, уйрăм участоксенче 225-шер пăт. Шăнкăртам районĕнчи „Красный Октябрь" колхоз гектартан 115-шер пăт ыраш. Канаш районĕнчи „Комсомол" колхоз гектартан 100-шер пăт ыраш. 125-шер пăт кĕрхи тулă пустарса илнĕ.

Çавăн пек примерсене тата нумай кăтартса пама пулать.

Халăхсен çулпуçĕ Сталин йăуташ çулĕсеренех 7—8 мĕлйарда пăт тăшăлта туса илмеле тесе панă кăтарту тăрăх тата ССРС Халăх Комиссарĕсен Совечĕне ПСК(б)Н Тĕп Комитечĕ ССР Союзĕнчи кăнтăрла хĕвеллăхăнчи уйăр çинчалăха тăракан районсенче çирĕп тухăçлă тырпуля туса илмели майсем çинчен йышăннă постановлени тăрăх ĕçлесе пырса, епĕр. Сталин йăчĕпе тăракан колхоз членĕсем тата пирĕн колхоз йăбидĕнче пухăнă республикăри ун пекех колхозсен представитĕлĕсем, Чăваш республикĕнчи пур колхозсене те пĕр-пĕрин хушшинче тата бригадăсем хушшинче 1939 çулта вăйлă тырпуля туса илес, выльăхсен продуктивлăхне хăпартас тĕллĕпне социалисăмлă ăмăртава анăлăн сарса йăма чĕнетпĕр.

Епĕр, Сталин йăчĕпе тăракан колхоз членĕсем, республикăри 120 чи лайăх колхозсен представитĕлĕсем унăччĕ хăмăр çине çакăн пек обязательствăсем илетпĕр:

1. Пăлхăхçăлăхри пур ĕçĕсене те кăтартулă иртерсе, 1939 çулта вăтам шутпа гектартан çакăн чухлĕ тырпуля туса илмелĕ:

а) мĕнпур тĕштăрăсем 110 пăтран кайăк мар.

б) вĕтĕн сăрĕ 5 центнертан кайăк мар,

в) кантăр сăрĕ 6 центнертан кайăк мар,

г) кавăр вăрлăхăн 3 центнертан кайăк мар,

ăйăрулами 1000 пăтран кайăк мар.

2. Çавăн пек тырпуля туса илес тесе çавăн пек организацилеме тата агротехникăпа ĕçсем туса иртерме пулатпăр;

а) Хура çĕртме лаптăкне суррипчен кайăк мар тислĕх, çĕрĕк тăпри, торф, йуш, кăн, минерăлла удобренисем тата техникăпа кулътăрăсем акмали лаптăксене минерăлла удобренисене çемçетмелех.

Кĕл, кайăк-кĕшĕк тислĕхĕ пухăсспине органгăнизацилемелех, вĕсене тĕрĕс пăхса усă курмалех, тислĕх шĕвекĕсене пухмалиех туса тислĕх шĕвекĕне пухмала.

б) Вăрлăх фончĕсене ик хутчен тĕрĕслемелех—пĕрремĕшне 1939 çулти йăнăварăн 1-мĕш тĕлне, иккĕмĕшне—мартăн 1-мĕшне тата государствăна кондицинпе кăтартинчен кайăк мар акмали вăрлăхсем хатĕрлемелех.

в) Сурхи тĕштăрăсене пĕтĕмпех çуртăл тата вырăнти лайăх çуртăла вăрлăхсемпе акса хăварамала, çавна май 1939 çулти йăнăварăн 1-мĕшĕнчен кайа йуамасăр çуртăсăр вăрлăхсене çуртăнсемпе уйăлтăрса çитермелех.

г) Вăрлăх участоксене акма суйласа илнĕ чи лайăх вăрлăхсем хатĕрлемелех.

д) Мартăн 1-мĕшĕнчен кайа йуамасăр йăлăхçулăхĕн пур машинăсене те, лаша кĕлмели таврашшене тата ытти хатĕрсене те йусаса çитермелех. Кашни лаша пуçне хăйĕн кĕлмели йусавлă хатĕрсем пулмала.

е) Иртерех акаканн пучахла тырăсемпе пăрса йышши куçтурăсене 5—6 кун хушшинче акса пĕтермелех.

ж) Йăровизацилеме вăрлăхсемпе акмала;

сурхи пучахла тырăсем акмали пĕтĕм лаптăкран 40 процентран кайа мар,

сĕрулми акмали пĕтĕм лаптăкран 20 процентран кайа мар.

з) Йăровизаци ĕçне пысăк пахалăхпа иртерес тĕллĕпне кашни бригадăра пĕрер сын-йăровизатăр хатĕрлемелех.

и) Вăрлăхсене пĕтĕмпех ăутпуçăнрен чухлемелех.

к) 1939 çулта сурхи тата кĕрхи тĕштырăсене пĕтĕм лаптăкĕнех ретпе (машинсемпе) акмала.

л) Суркунне кĕрхи тырăсемпе клевĕр кăлчиченех пĕтĕм лаптăкĕнех сĕрелемелех.

м) Кантăр тата урпа акнă лаптăксене пĕтĕмпех, тулă акнă лаптăкран 25 процентне мулчированн тумала.

н) Сурхи тата кĕрхи тырăсем акнă пĕтĕм лаптăкран 20 процентран кайа мар апат памала.

о) Тырпуленне лайăх пăхса çитĕнтерессине организацилемелех, уйрăмăн пăсен, пĕтĕм тырпуленĕ çинчен сумкурăксене икĕ хутран кайа мар сумламала. Кунсăр пуçне тата пĕр йышши çуртăл тырăсем çинчи ытти çурт тырăсене обязательнă сумламала. тымар-çимĕссене вĕçĕ хутчен купăласа çемçетсе тухмала. тырпуленĕ калчисене сумкурăксенчен йăлтах таса тытса тăмала.

п) Йăнăварăн 1-мĕш тĕлне çĕртмене 100 процентченех туса пĕтермелех, çĕртме уйăнех таса тытса тăмала. Çĕртме сухине трактăрсемпе 20—22 сантиметрлăн дишăк мар, дашăсемпе 16 — 18 сантиметрлăн дишăк мар сухаламала.

3. Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмели государствăна планне тултарас, вĕсен йăлăхне лайăхлатас тата продуктивлăхне ӳстерес тĕллĕпне çак ĕçсене туса иртерес:

а) Витесене, выльăх картисене тата сысна витисене ăшăтмала, вĕсенче тасалăха тата йĕркелĕхе лайăх тытса пымала.

б) Выльăхсене тăрантарас тата вĕсене пăхас йĕркисене çирĕппĕн пăхăнмалакашни уйрăм выльăха тăрантарма тĕрĕс рацион хатĕрлемелех, апатсене тирпейлĕ тыткалмала. Ешĕсенчен сĕт суса илессине, сысна суриесене пăрусен вăçине ӳстерсе пымала.

в) 1939 çулта пĕрлештернĕ кĕтӳсенчи, савнашкалах тата колхозниксен хуçалăхĕсенчи майăрăкăлă шултра выльăхсене, сысназесине сурăхсене пĕтĕмпех метизации туса иртерес.

г) Ферăмĕсенчи ĕçе тĕрĕс организацилес, выльăхсене пăхас ĕçри обезличкăна пĕтерес, ĕçшĕн тăлăссинне сĕт суса илнĕ, выльăхçăн йышши хуттăнна тата вĕсем мĕнтаран самăр пуянă тăрăх тумала. çапла тупиппе ферăмсенчи ĕçлекинсене выльăхсен продуктивлăхне ӳстерес ĕçре хăвнаханармала.

Епĕр колхозниксене ĕнелĕ турăмăр. Çавăн республикăнчи пур колхозсене те ĕнесĕр колхозниксене пулăшу панипе 1939 çулта колхозниксем хушшинче ĕнесĕрлĕхе йăлтах пĕтĕрме чĕнетпĕр.

4. 1939 çулта пур машинăсемпе те тулăни уса курнинче тата вырнă кăçсăн кĕлетсем сыхăнчăн вăхăта чăсмасăр тырпуленсене кĕске срукра пĕр тăкаксăр пустарса кĕмелех. Тырпуленне вырса пĕтерне хыçăн 12 куннан кайа йуамасăр пĕтĕм келетсене канăна хывса ситермелех.

5. Государствăна тырпуль, сĕрулми тăратас, ăсудăсене кайала тавăрса парас, натурплатă тыррине, техникла кулътурăсем, контрактăпи договăрăсем тăрăх пахăча-çимĕссем тата ыса-тенкĕ памали обязательствăсене сруччен тултармала.

6. Тупăшсене вăхăтра тата тĕрĕс валеçсе пани — колхозсенĕ организацине хуçалăх ĕнченех тĕрекелетес, колхозниксене малашне çитĕнӳсем тума мобилизацилес çĕрте ĕçе тата паракан условисенчен пĕри пуласа тăнине шута насе. 1938 çулти ăупăна йăлăхçулăх ертелĕн Сталинла уçтавне тата ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕне ПСК(б)Н Тĕнкове 1938 çулти апрелĕн 19-мĕшĕнче йышăннă решенине пăхăнса 1939 çулти йăнăварăн 1-мĕш тĕлне валеçсе пĕтермелех.

Епĕр Чăваш республикĕнчи мĕнпур колхоз председательĕсене, мĕнпур колхозниксемпе колхозницăсене, агрономсемпе зоотехниксене, йăлти мĕнпур интеллигенцине вăйлă тырпулăшăн, выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмели плана тултарассишĕн тата вĕсен продуктивлăхне ӳстерессишĕн социалисăмла ăмăртăва тухма чĕнетпĕр, фашисмăн троцкисла-бухаринла тата буржуазăнационалисла ăгĕнчĕсемне татăкăлăн кĕрешсе пырса, вĕсен йăлăшкисене тăпăлтарса, йăлăхçулăхĕнче сăтăрлăх йăлăшкийĕсене пĕтерсе пырса 1939 çула хăнăрчен курман çĕнтĕрӳсем тата колхоз ĕçĕн пысăк кăтартăвĕсен çулталăкĕ туса хурар.

Пĕтĕм Сойузри йăлăхçулăх выстăвкинче пулма тивĕçлĕх илессишĕн тата халăхсен çулпуçĕ Сталин йăуташ çулсеренех 7—8 мĕлйарда пăт тĕштырăсем илмелĕ тесе панă лозунга пурнăçа кĕртер.

Çак чĕнсе калани айне Колъцовкăри Сталин йăчĕпе тăракан колхоз членĕсем хушшинче колхоз председательĕ ЖАРКАВ й. тата республикăри чи лайăх 120 колхозăн пухăнă представительĕсем ала пусна.

—o=o—

Германи çарĕ Полъшă чиккинче маневрсем тăвать

„Дейче аъгемейне цейтунг" хаçат пĕлтернĕ тăрăх, Силезире, Полъшă чикки сывăхĕнче, Германи çарĕн маневрсем пуçланнă.

(ТАСС).

Колъцовкăри Сталин йăчĕпе тăракан колхоз членĕсем Сталин йулташ патне йанă сыру

Хаклă Иосиф Виссарионăвич!

Пайан пирĕншĕн савăнăçла тата чаплă кун—пирĕн колхоз 10 çул тултарнă кун—епĕр, Колъцовкăри Сирĕн йăтпа тăракан йăлăхçулăх ертелĕн членĕсем, республикăри чи лайăх 120 колхозран пирĕн колхоз йубилейне килнĕ представительсемпе пĕрле, Сире, Ленинăн ĕçне ленинла малала илсе пыракана, халăхсен йăратнă сулпуçне асăлă Сталинна колхозăна хĕрлĕ салам йăратпăр.

Ленин—Сталин партийĕ тата Есĕр хăвăр асăлăн йĕртсе пынине, пирĕн Совет Союзĕн тĕнчере чи шултра, механизацинленĕ социалисăмлă йăлăхçулăхла çĕршыв пуласа тăчĕ. Колхоз стройĕ çĕнтернине пула ĕçсăпниисен материăлăнăй тата куăтурăлă ырăхçĕсене малала хăварĕ ӳстерес пăмăра кирлĕ условисене пурне те туса хунă.

Пирĕн пурнăç паллămала мар улшăнчĕ. Çукла тата чухăн пулнă Колъцовкăра ĕçволучиччен мĕнпур хресчен хуçалăхĕсенчен çурри ĕнесĕр, виçĕ пайĕнчен пĕр пайĕ лашасăр пулнă, халь ĕнтĕ çак кивĕ Колъцовкăн тĕсĕ те йудман. Халь ун выраннe сĕнĕ Колъцовка — Сталин йăчĕпе тăракан колхоз пур. Таван çĕршăвăн çулта хĕвел аяшшинче пирĕн колхозăлă пурнăç илемлĕн ĕçсе чечекленет. Урамсене тата пирĕн колхозниксен çурчĕсене електричĕстăпă сутатăт. Колъцовкăра çуть клуб, сасăлă кино, хăйĕн типографи, пиртĕнлесе кăларакан хаçат, вăтам шкул, ача сурăтмали çурт, медицинла пункчĕ пур. Колъцовкăра çав тери чаплă вылăх витти пур.

Колъцовка — пĕтĕмпех колхозла йал, унăн ĕнесĕр колхозник пĕрре те çук.

— Халĕ ĕнтĕ ĕне пур йĕнĕпе те тулăни пуранăксăн çеç. Çакăнпа пĕрлĕ 60 сухăн колхозник П. Н. Талаĕв йăуталла çитет. çĕнĕ тырă 100 пăт иртĕм татах 30 пăт илмели пур. Ухçа пирки калаçмала те çук. Ухçа манăн йăланах çителĕклĕ.

Пурте çапла пуранаççĕ Колъцовкă колхозникĕсем.

Пирĕн государства ĕмĕрлĕхех çирĕплетесе панă тата хамăр çĕршывра туса кăларнă чи лайăх трактăрсемпе ĕçлекен çĕр çав тери тĕлĕнмелех чаплă çимĕсем парат. Епĕр тӳрĕ кăмăлпа тата пĕтĕм вăйăпа тăрăшса ĕçлесе кашни çул пысăк тухăçлă вăйлă тырпуля туса илетпĕр. Епĕр, сĕнĕ агротехникăна вĕренсе алла илнĕ колхозниксем, кирек мĕнле йăвăрлăха та сĕнтĕрне вĕренсе сиртĕпĕр. Халĕ ĕнтĕ пире сутçанталăкăн стихийĕпе те харатлăмаст, кăсăл çанталăк уйăр пулчĕ пулсан та—кăçалхи пек уйăр çанталăка ваттисем те астумаççĕ,—пирĕн колхоз пысăк тухăçлă тĕштырă туса илчĕ—гектартан 15,8 центнерпер пухса кĕртрĕ. Уяран куăтурăсемпе унтан та ытларах. Кăсăл пирĕн колхоз ĕçкунĕ пуçне 5,5 килограм тырăн, 90 пус укçан валеçет.

Пирĕн ытларăйми паха тăвăй çĕршывăри ытти пиншер колхозсем пекех. Колъцовкă колхозăн тĕ çĕршыва чаплă сăнсем—социалисăмлă тăвăн. çĕршыван суламăл патриочĕсем пачĕ. Пирĕн Колъцовкăран лейтенантсем, ăотчăксем, артиссем, государствăна дейатĕлĕсем тухнă. Пирĕн колхоз председательĕ тата унăн пирвайăш организатăрĕ пулнă С. К. Коротков йулташ çине халăх питĕ пысăк шанăç хучĕ. Ăна ССРС Верховнăй Совечĕн депутатне суйланă. Халь вăл Чăваш АССР Сĕрĕс Халăх Комиссарĕпе пулса ĕçлет.

Колхозниксем хăйсен вырăнсăр кунĕ тĕлĕшĕнчен лăпкă. Колхозăн амбарĕсенче пĕрмĕшĕ çуртла таса вăрлăхсем выртаççĕ. пысăк та таса витесенче тутă та тĕреклĕ лашасем тăраççĕ, ăшăтнă ĕне, пăру, сысна витисенче вĕсем пĕрлештерне вăрăлă выльăхсем.

Пирĕн алăра калама сук пысăк пĕлтерĕшлĕ кĕнеке—Пĕтĕм Сойузри Коммунистсен (болъшевиксен) Партийĕн историйĕ. вăл кĕнеке тăвас ĕçе Есĕр, пирĕн ăслă сулпуçĕ, учитĕл, хăвăр хутшăнна. Çак чăнлăх пăхăнса пирĕн колхозăлă пурнăçăмăрта научнăй кĕнеке пире болъшевисăмпа хĕçпăшăлантарса коммунисăм тăвас ĕçре çĕнĕ çĕнтĕрӳсем тума пулăшать.

Халăх тăшманĕсем — йăлăлă фашисмăн троцкисла-бухаринла тата буржуазăла-националисла агĕнчĕсем пирĕнтен телейлă те савăнăçлă пурнăçа туртса илесшĕн пулчĕç. Анчах вĕсем шутланă пек пулмарĕ. Тĕрĕс сталинĕш—Шалти ĕçсен Халăх Комиссарĕ Н. И. Пежов йăуталла йĕртсе пыракан мухтавлă совет разведки çак çĕлен-калтасене таптаса çĕмĕрчĕ.

Епĕр пĕлетпĕр, пирĕн тăван çĕршыв мĕн чухлĕ вăйăлăрах та хăваратăрах пулать, мĕн чухлĕ колхоз пурнăçĕ савăнăçлăрах та телейлĕрех пулать, çавăн чухлĕ пирĕн тăшмансем ытларах ухçа çухраççĕ. Анчах епĕр, хаклă Сталин йăуташ .Есĕр капиталисмăлă йĕрнăçраăх çинчен калаканскене йăланах ăсра тытатпăр, кашни утăмра, социалисăм строительствин кашни участкинче сыхăлăхла пулăпăр. Тăрпуд тухăçăлăхе, пысăк-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстерессишĕн, колхозниксен куăтурăлă тата пуйăн пурнăçне малашне тата ытларах хăпартасса пырассишĕн ырми-канми кĕрешĕпĕр.

Епĕр пур чухне те сыхă. Кирлĕ пулсан, партине совет правитĕлствин чĕнсенех епĕр хамăрăн социалисăмла тăван çĕршывăн тăсса та никах тĕкĕнмĕле мар чикине сӳтъявне тăмашкăн хатĕр.

Сывă пулăр колхозăн пуйăн та куăтурăлă пурнăçĕ!

Сывă пулăр Коммуниссен (болъшевиксен) Партийĕ!

Сывă пулăр асăлă Сталин!

Чукунçула вăхăтлăха эксплоатацине парас умĕн

Канашла Шупашкар хушшинчи чукунçул строительстванче йулашки ĕçсем пырассçĕç. Çак кушсенче ĕçсене туса пĕтерсе чукунçула вăхăтлăх эксплоатацине парассçĕ. Канашла Шупашкар хушшинче çĕремели пассажирсен пуйăсĕ-çиче класлă тата тепĕр багажлă вагонсенчен пулат. Вăл шутран пĕр вакунĕ планкартлă вырăнсемпе пулмала.

Хусан чукунçуа управленине расписани çинчен калаçса татăлă. Пуçĕ Канашран Шупашкара кайме çурçĕр иртсен (Мускав вăхăчĕпе) 1 сехет те 20 минутра тухмала; Трак разъесне 2 сехет те 55 минутра, Çĕрпӳ станцине 3 сехет те 32 минутра, Ишлей разъесне 5 сехет те 22 минутра, Шупашкара 6 сехет те 40 минутра çитмелех.

Шупашкартан пуйăс канăрăла иртсен (Мускав вăхăчĕпе) 4 сехет те 30 минутра тухат. Вăл Канаша каçхине 10 сехет те 03 минутра çитмелех. Канаша çав вăхăтра çитни ытти çĕрелех кайакан пуйăссем çине ларма май парат. Кунсăр пуçне тата Канаш станцийĕ транзитлă пассажирсем валăри ытти çĕрелех кайма (Мускава, Улатăра, Свердловска т. ыт.) брońсем хатĕрлет.

Çак кунсенче ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕнче тариф пирки пулса иртнĕ канашлу çул укçи мĕн чухлĕ пулмалине те татса панĕ. Билет хакĕ Шупашкартан Канаша кайма 13 тенкĕ те 85 пус пулмала. Кашни пассажир хăйне пĕрле 35 килограм багаж илсе кайма пултарат. Çĕрпӳрен Шупашкара, çавăн пекех Канаша çитме 7 тенкĕ те 45 пус пулмала.

Чукунçула эксплоатацине париччен Тракра тата ишлейра пассажирсене ваçлăн çурт туса пĕтерессçĕ. Халĕ Çĕрпӳ станцинче сигнализаци тата сыхăну монтажĕ пырат, вестибюль пӳлĕмне штукатурка тăвăççĕ, пассажирсене ваçлă çурт хатĕр; Шупашкар станцинче пассажирсене ваçлă вăхăтлăха пĕр пӳлĕм йышăнаççĕ.

Чукунçула вăхăтлăх эксплоатацине çак кунсенчех парас тесен татах та хастарлăрах, тухăçлăрах ĕçлемелех; районсен ĕç вăйăсем пама 49-мĕш километрта пин çурă кубла мĕтр çĕр ĕçĕ тумала. Çакна йулашки 2—3 кун хушшинче пĕтерес пулсан кашни кун ку вырăнта 250 çын ĕçлемелех. Халĕ унта 180 çын çеç ĕçлет. Çĕрпӳ районĕн çак ĕçсене пĕтĕмпех туса пĕтерме ĕç вăйĕ çителĕклĕ памала.

Пĕтĕмĕшпех туса пĕтермен ĕçсем ытти вырăнсенче те пур. Шупашкар станцинче çулсене йусамала. Кăна тума кашни кун 100 çын кирлĕ, халь 40—50 çын çеç ĕçлеççĕ. Ишлей разъесĕ патĕнче те ишалсем хуня çĕрте тата çула йусама çынсем сахал мар кирлĕ. Анчах Ишлей районĕ ĕç вăйĕ паррасине начар ĕçлет. Хăйпер йăлсоветсем (Кипечаски, Анаткăнер) строительствăна пулăшма мар, чукунçул çинче ĕçлекен колхозниксене кайала чĕнсе илме пăхаççĕ. Паллах, кун пек йăрăхĕр шухăшсене çапса хăвармала. Районсенчи партипе совет тата комсомол организацисенчен строительствăна çак кунсенчех вĕçлеме конкретлă пулăшу парса чукунçула декабĕрĕн 12—15-мĕшĕсенче эксплоатацине кĕртмеле тăвас пулать.

КОНСУЛЬТАЦИ

Пĕр çĕршывра коммунисăм тăвасси çинчен

ПСК(б)П Тĕпкомĕ кăларакан „Большевик" журналĕн 1938 çулти октябĕрĕн 15-мĕшĕнче тухнă 20-мĕш номĕрте „Пĕр çĕршывра коммунисăм тăвасси çинчен" редакци пăнă консультацине пичетлесе кăларĕ. Çак статьăра çуттаса пăлнă шăтусем теори енчен те, практика енчен те пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Вăл статьăра капиталисăмла йĕркеçтавалăх хушшинче тăракан пĕр çĕршывра коммунисăм туллин çĕнтерме пултарасси çинчен, социализăмăла общăстăвăран коммунисăма куçмалы çулсемпе унăн характерĕ çинчен, коммунисăм вăхăтĕнчи государствăна унăн функцийĕ çинчен сăтăса панă.

* * *

Ленин—Сталин партийĕ йĕртсе пынине пирĕн çĕршыври ĕçсăмсем, тĕпрен илсен, социализăм туса çитерес, пĕтĕм тĕнчине историлĕ çĕнтерӳ турĕç.

„ССРС çĕнĕ этаплану тапхăрне кĕчĕ, социализăмла общăстăва строительствине пĕслесе, йĕрипен коммунисăм общăстăвине куçса пымалли тапхăра кĕчĕ,—унта общăстăвла пурнăçăн йĕртсе пыракан пуçламăшĕ çак коммунисла принципи пулмалă: „Кашнинчен—унăн пултарулăхĕнче кура, кашнине—ăна мĕн кирлине кура" („ПСК(б)П Историйĕ", стр. 331).

Капитализăма сирпĕтсе антарнă хыççăн, общăстăва тӳррех социализăм йĕнвеле атăлтăкăсла пыма пултараç, унта: „Кашнинчен — унăн пултарулăхне кура, кашнине—ăна мĕн кирлине кура" („ПСК(б)П Историйĕ", стр. 331).

Капитализăма сирпĕтсе антарнă хыççăн, общăстăва тӳррех социализăм йĕнвеле атăлтăкăсла пыма пултараç, унта: „Кашнинчен — унăн пултарулăхне кура, кашнине—унăн ĕçне кура" текен социализăма принцип пуç пулса тăраç. Çак принцип Совет Союзĕнче пурăçа кĕнĕ те ĕнтĕ.

Анчах та, Ленин 1917 çулти авăрлăх кăтартăка пăнă пек, „пирĕн парти малăраха пăхать: социализăмăн пурнăçăн йĕрипен коммунисăма ĕçсе куçмала, унăн йăлăнĕ çинче: „кашни—пултарнă таран, кашнине кирлĕ таран" тесе сирса хунă" (т. XX, стр. 132).

Социализăм тата коммунисăм—коммунисăма пĕр формацин тĕрлĕ пусăмĕсем. Фазисем пулса тăраççĕ, вĕсем хушшинче имĕнле „китай стени" те çук, вĕсем хушшинче капиталисăм тата социализăм хушшинчи пек чикĕсем, принципла уйăрмалăхсем çук. Социализăмпа коммунисăмăн производствăлă отношенийĕсем никĕсĕсем пĕр пекех—производствă хатĕрĕсем общăстăва харăвалăхĕнче тăраççĕ, çынна çын експлоатацилес йĕрке çук.

Социализăм тата коммунисăм коммунисăмла пĕр формацин тапхăрĕсем, пусăмĕсем пулнă май, общăстăвăн айăлти пусăмĕнчен çăлти пусăмне куçасси йĕрипен, майпен пуласа пырат. Социализăм коммунисăма куçма революцилĕ „сикĕм" туни кирлĕ пулмасть.

Анчах социализăм тата коммунисăм хушшинче уйăрмалăхсем те пур. Производительлĕ вăйăсем аталанăвĕн вăсинче çак уйăрмалăхсем мĕн пек пысăк пулассине халех курма пулат. Коммунисăм общăствинче общăстăва пуйăлăхĕ нихăçан курман таран хăвăрт ӳсет. Маркс калашă пек каласан, „общăстăва пуйăлăхĕн пур çăлкуçĕсем те тулли тапса тăма пуçлаççĕ".

Социализăм общăствинче вара, çаплах, кивĕ, капиталисăмăл общăстăвăран ăуланă паллăсем пур-ха.

Кивĕ общăствăн çакă „палли-сем" ĕç. Маркс калашă пек каласан, „родимые пятна" капитализăм ăулашкисем экономикăна çынсен астăнĕче тытăнса ăуланнине пуласçĕ. Çак фазăра хулана йал хушшинчи хирĕçӳсене те пĕтĕмпех пĕтерçе çитермен-ха, физичĕски ĕçпе умственнăй ĕç хушшинче хире-хирĕçăсем те ăуласçĕ-ха. Класăл уйрăмăхсен йăлашкисем те пур-ха.

„Кашнинчен—пултарнă таран, кашнине—унăн ĕçне кура" текен социализăма принцип, Ленин калашă тăрăх, общăстăва членĕсем хушшинче продуктăсем валеçес тата ĕç валеçес тĕлĕшрен киреверен те кирлĕ «регулăтăр», «вине» пулат. «Коммунисăм «çăлти» фазине çитиччен» вăхăтра социализмсем ĕç виçине потреблени виçине общăстăвă ĕнчен тата государствă ĕнчен пит çирĕп контроль тавасси-шĕн тăраççĕ" (т. XXI, стр. 437).

Капитализăм ăулашкисене хирĕç кĕрешесси социализăм тапхăрĕнче чи актуальнăй тата чи кирлĕ задачăсенчен пĕри пулат. Ĕçсăмсенчен вăхăтра социализсем ĕç виçине потреблени виçине общăстăва çынна пырăнăн-йĕртсе пыракан пуçламăшĕ çак коммунисла принципи пулмалă: „Кашнинчен—унăн пултарулăхне кура, кашнине—ăна мĕн кирлине кура" („ПСК(б)П Историйĕ", стр. 331).

Капитализăма сирпĕтсе антарнă хыççăн, общăстăва тӳррех социализăм йĕнвеле атăлтăкăсла пыма пултараç, унта: „Кашнинчен — унăн пултарулăхне кура, кашнине—унăн ĕçне кура" текен социализăма принцип пуç пулса тăраç. Çак принцип Совет Союзĕнче пурăçа кĕнĕ те ĕнтĕ.

Анчах та, Ленин 1917 çулти авăрлăх кăтартăка пăнă пек, „пирĕн парти малăраха пăхать: социализăмăн пурнăçăн йĕрипен коммунисăма ĕçсе куçмала, унăн йăлăнĕ çинче: „кашни—пултарнă таран, кашнине кирлĕ таран" тесе сирса хунă" (т. XX, стр. 132).

Социализăм тата коммунисăм—коммунисăма пĕр формацин тĕрлĕ пусăмĕсем, фазисем пулса тăраççĕ, вĕсем хушшинче имĕнле „китай стени" те çук, вĕсем хушшинче капиталисăм тата социализăм хушшинчи пек чикĕсем, принципла уйăрмалăхсем çук. Социализăмпа коммунисăмăн производствăлă отношенийĕсем никĕсĕсем пĕр пекех—производствă хатĕрĕсем общăстăва харăвалăхĕнче тăраççĕ, çынна çын експлоатацилес йĕрке çук.

Çынсене кирлĕ йăпаласем ытлашшинех пулса тăрсан, ĕçлев çынăшăн куллен кирлĕскер пулса тăрсан,— ун чухне ĕç виçине потреблени виçине контроль туса тăрасси те пĕтет, общăстăва коммунисăмăн çăлти фазине кĕрет.

„Ун чухне кашни çын мĕн чухлĕ продуктă илмелине общăстăвăн нормă туса пани кирлĕ пулмасть, кашнăйех хăйне „кирлĕ таран" йĕркĕлĕ илет" (Ленин, т. XXI, стр. 436).

Коммунисăмăн аслă фазине куçмали конкретлă çулсем мĕнле-ха?

Çирĕм çул кайăла Ленин çырнă: „Етемлĕх çак аслă тĕлĕва патне мĕнле етапсемпе, мĕнле практикăлă мероприйатисемпе урăлă пыр-ре—ăна епĕр пĕлместпĕр, пĕлме те пултараймастпăр" (çавăнтах, стр. 434). Халĕ епĕр коммунисăма куçма кирлĕ условиссене хатĕрлемели конкретлă çулсенчен пĕрне пĕлетпĕр: вăл—стахановăла йăхăм. Социализăм строительствин пуйăн практикăн тата Сталин йăлташăсак практикăна геннăлĕн пĕтĕçтернин çак çула уçса пачĕç. „Стахановĕçсем пирĕн промышленнăçăн новатăрсем, стахановăла йăхăм... уçса пăракан çулпа пырсан кăна социализмăран коммунисăма куçма тата умственнăй ĕçпе физичĕски ĕç хушшинчи хирĕçлĕхе пĕтермелле ĕç хушăçлăхĕн çӳлĕ виçисене çитме май пурăн паллă мар-и вара?"— тенĕ Сталин йăлташ стахановăла йăхăмăн пуçламăшĕнче.

Коммунисăм чухне ĕçлевĕн темĕн тĕрлĕ тĕслĕхсем те пуласçĕ, çавăн пек ĕçлев йĕркипе патне çынтесси ĕлĕкхинпе пек, физичĕски ĕç çынниссене сусăрлатса хăварăкан ĕçе уйăрни тăрăх мар, производствă процессĕсене электрификацин никĕсĕ çинче пур ĕнчен те механизацилени тăрăх, автоматизацилени, ĕçлеве техникă ĕнчен хĕçпăллантарни тăрăх пулат.

Коммунисăм çынниссем техникă ĕнчен вĕренĕç, пысăк куăтăралă, производствăн технологи процессĕсене лайăх пĕлекен çынсем пулаççĕ. Производствăна вăйлă техникăна автоматизацинеле пирки ĕç процесĕ уйрăм-работниксăн пултарулăхĕпе çыхăнса тăмăн пулат: ĕçе универсализацилесе çитерни пĕр ăшшăн ĕçрен тепĕр ăшшăн ĕçе куçма çăмăллатать. Ленин коммунисăм çынниссем çинчен „пур ĕнчен те пĕлекен", „пур ĕнчен те хăтăрленнĕ", „пурне те тума пĕлекен" çынсем тесе калана. (Ленин, т. XXV, стр. 195).

Рабочăй йăвăр, тинкерен кăларакан физически ĕçĕ вырăнне таткăлăнас машинă, автомат ăшшăнат, етемĕн ĕçĕ пурĕ те машинăна йĕркелесе тăрассăн, автоматлă машинăсем мĕнле ĕçленине тĕрĕслесе тăрасси пулат, урăхла калсан рабочин ĕçĕ инженерпи-техникăсем тăвакан ăшшăн ĕç пулат.

Çак çул çине тăнă та ĕнтĕ пирĕн çĕршыв. Вăл сталинла икĕ пилĕкçуллăх хушшинче халăх хуçалăхĕн пур отрăçлисене те вăйлăн кĕçĕнпаллăнтарчĕ, ĕçе пысăкăш механизацидерĕ, производствă процессĕсене автоматизацидерĕ. ССР Союзĕнче машиностроенин туса хунă, вăл халăх хуçалăхĕне çĕршыв обороны вăйăн пур ăшшăн машинăсене те мĕн чухлĕ кирлĕ, çавăн чухлĕ пама пултарат.

Ĕç тухăçлăхĕ ӳсни—халăхи вăхăтра хăмăран ĕçе хакламали тĕп вăçе пулса тăрат. Тĕп вырăнта тăраканни халĕ — социализăмла куăтăрăна анлăн вăйлатасси пулат. „Чăн-чăнах социализăмла куăтăрăçулĕ çинче тăвакан кашни утăм çиплĕнчех хăйĕн ĕçĕсене кăтартăç мар, тата социализăмăран коммунисăма куçма кирлĕ майсене туса парат". (Молотăв).

* * *

Пирĕн çĕршыв çĕнелчĕ. Унăн сăнсăпачĕ паллăмала мар пулса тăчĕ. Шултра, первокласнăй индустри туса хунă, кайа йăлăнă, оборона тĕлĕшĕнчен вăйсăр пулнă çĕршывран малта пыракан çар техникипе хĕçпăшалланнă хăватлă державă туса хунă. Влаçа кĕрешсе илнĕ хыççăн пролетарилĕ революцин чи йăвăр задачă пулса тăракан задача—вак хуçалăхлă хресченсене социализăм çулĕ çине тăратас задача пурнăçа кĕртнĕ, тĕнчере социализăмăла чи шултра йăлăхуçалăхлĕ туса хунă. Çак пур çитĕнӳсене те епĕр куляксене хирĕç, пур йышши тăшманла элементсене хирĕç, троцкисене хирĕç, капиталисăмăн сылтăмла реставратăрĕсене хирĕç, фашисăма тара кĕрĕннĕ йытăсем пулса тăнăскерсене хирĕç хăйăрăн кĕрешсе тунă.

Хăмăр çĕршыв ăшĕнче социализăма курăмăн классене çĕмĕрсе тăкса пĕтерни—тăшманла элементсене хирĕç, капиталисăмăла йĕрăвараллăхăн агентурине хирĕç кĕрешес задача кун йĕркинчен илмест-ха.

Халăх хуçалăхĕн пур отрăçлисенче те производительлĕ вăйсем вĕçĕмсĕр ӳссе пыни хамăр çĕршывра общăстăвăн пуйăнлăхĕсене, кирлĕ йăпаласен фончĕсене хăвăртăн ӳстерет. Çаксем пурте, хăйсен черечĕне, йĕрипенех йăпаласене çынна кирлине кура валеçесси пек, йăпаласене валеçес ĕçре коммунисăма принципсем тăвасси патне куçма кирлĕ условиссене хатĕрлеççĕ.

Теори ĕнчен илесен, йĕрипенех коммунисăмла валеçĕ принципĕ патне куçса пырасси мĕнле пулмалине халех курма пулат, вăл, сăмахран, çакăн пек пулат: малтан куллен кирлĕ йăпаласене (çăкăр, аш-какай) кирлĕ таран тӳлевсĕр валеçме пуçлаççĕ. Кайăрахпа, общăстăва пурлăхĕ нумайланса пынăçемĕн, йĕрипенех ытти продуктăсемпе йăпаласене те кирлĕ таран тӳлевсĕр валеçме пуçлаççĕ.

Государствă социализмăла общăстăвăна малала аталантарса пыма, социализмăла общăстăвăран коммунисăм общăстăвине аталанса пыма кирли ĕнчен илсе вăл ĕç ку йăпаласене пăнă мĕнле вырăн йышăнăса тăнине хисене илет. Пирĕн халех ĕнтĕ пурне те вĕрентмели „права пур çеç мар, тата пурне те вĕрентме гаранти пур, вăл гаранти—пурне те тата обязательнăй йĕркепе пуçламăш вĕрентӳ парасси, тӳлевсĕр вĕрентесси,—кунта аслă шкулсенче вĕренесси те кĕрет, т. ыт. те.

Халех ĕнтĕ государствă „ĕç тăрăх валеçмели" принцип çумне пыçăк тӳрлетӳсемех хушме пуçласа, сăмахран: тӳлевсĕр сываласси, санаторисем, пенçи, пособисем, 1936 çулти июньĕн 27-мĕшĕнчи саккун тăрăх нумай ача амăшĕсене парăкан тĕрлĕрен çăмăллăхсем.

Коммунисăм общăствинче валеçӳн материалла-техникăлă аппарачĕ вырăнне халăхăн советла сутуилĕн пĕрмайăх лайăхланса пыракан организмĕпе материалла техникăлă базăсем пулса тăраççĕ. Совет сутуилĕн пур майсемпе те вăйлатса пыни урăл, унăн куăтурăлăхĕ ӳссе пыни урăл йĕрипенех продуктăсене коммунисăмла принципла валеçесси патне—тӳррех таваресем уйăлтарасси патне куçасси пулса пырат,

Сталин йăлташ партин XVII-мĕш сĕвĕнче: тӳррĕнех таваресем уйăлтармала пулас йĕрке совет сутуилĕн питех те лайăхăн йĕркелесе çитерĕç хыççăн тин пулăç, тесе калана.

Халĕ ĕнтĕ, тĕпрен илсен, коммунисăмăн пирвайăн фазине туса çитернĕ хыççăн, пĕр çĕршывра коммунисăмăн çăлти фазине тăвас мăшăру теори ĕнчен кăна мар, практикă ĕнчен те питĕ пысăк пĕлтерĕшлĕ пулса тăрат. Сăмах пирĕн атаканăвăн малалăхĕ çинчен пырат. Ку тăрăнччен коммунисăмăн çăлти фазине тăвас ыйтăва епĕр теори ĕнчен анчах лартма пултарнă пулсан, халĕ, социализăм çĕнтернĕ хыççăн, ку ыйту пирĕн умăна практикăлă задачă вырăнне тухса тăрат.

Ленин çырнă:

„Производствă хатĕрĕсем тытас тĕлĕшрен общăстăвăн пур членĕсен хушшинче те пĕрханлăх туса çитересенех, урăхла калассан, ĕç пĕртанлăхĕ, ĕç укçи пĕртанлăхĕ туса çитересенех, етемлĕх умне пурнăçех малалла кайас, формальнăй пĕртанлăхран фактически пĕртанлăха куçас, урăхла калассан, „кашни—пултарнă таран, кашнине—кирлĕ таран" текен правилăна пурнăçлас ыйту тухса тăрат" (т. XXI, стр. 439).

Çакăн пек ĕнтĕ социализăмран коммунисăмăн çăлти фазине йĕрипен куçса пырасси мĕнле пулмалине кăтартса тăракан хăшпĕр тĕп паллăсем.

(Йулашки пулат).

Аш-какай хатĕрлев планне вăхăтра тултарар

ЕЛĔК. Районри чылай колхозсем 1938 çулхи аш-какай хатĕрлев планне тултарса çитеркĕç. Халĕ вăл колхозсем 1939 çулăн аш-какай пама тытăнчĕç. Ку вăхăта ситиччен 1939 çулăн Анаткасри Калинин ячĕпе тăракан колхоз 6,93 центнĕр, Испухан колхозĕ — 5 центнĕр, Хирлеп колхозĕ — 7,74 центнĕр, Хура Вар — 2 центнĕр, Ассакасси—4, Йăнтапа— 7,30, Чулкаç колхозĕ 4,46 центнĕр пама пултарнă. Ун пек колхозсем районра татах та пур.

Çапла пулин те районра аш-какай хатĕрлев планне тултарасси çителĕксĕр пулса пырат, государствăна аш-какай тăрăмăлăн çулталăк планне 86 процент çеç тултарнă. Уйрăмăнах ку ĕçре ĕнеличниксем кайа ăулса пыраççĕ, вĕсем плана 62,5 процент таран çеç пурнăçа кĕртнĕ.

Çакă ПСК(б)П Чăваш организацин облăçри XIX-мĕш конференцийĕ районсене тата пĕтĕмĕшле, республикăра государствăна йăлхуçалăх продукгисем тăратасси кайа ăулни çине уйрăмăн кăтартса хăварнă хыççăн та, районра татăклă улшăну туманнине кăтартса парат.

Хăшпĕр йăлсоветсем район планнĕ тултарма чăрмантарса пыраççĕ. Ку вăхăта ситиччен плана Киле-шĕ йăлсовечĕ 73 процент, Писĕп—76, Мăн Выла — 76, Ураскилът — 70, Йăрхунъушкĕн — 74. Тăват йăлсовечĕ 77 процент çеç тултарнă. Киле-шĕ, Писĕп, Мăн Выла, Ураскилът йăлсовечĕсенче çак иртнĕ ăнăкунăхăра аш-какай хатĕрлев планне тултарас тĕлĕшпе пачах та ӳсĕм туман.

Етмен тата Вырăс Сурăм йăлсовечĕсенче ĕнеличниксем ĕнĕпе аш-какай хатĕрлев планне тултарасси чăтма çук сӳрĕк пырат. Вăл йăлсоветсенче ĕнеличниксем плана 36—48 процент çеç тултарнă.

Аш-какай хатĕрлев планне тултарас ĕç ăулашки вăхăтсенче калама та çук çителĕксĕр пулса пынăн сăлтавĕ мĕнпе-ха? Тӳрех калас пулать, районри хатĕрлев уполномочĕнăйĕн аппаратĕнче йăлсоветсем масăллă-йăнăтарулă ĕçе туса пыманнинче.

Çăвăнна пĕрлех хатĕрлев аппаратĕнчи работниксем аш-какай пама пыракан ĕçсăмсене кăмăллăн калаçмаççĕ. Аш-какай ваăнă йышăнакан выăхсене усрама çуртйĕрсем сахăлпилле, япат-симĕс çителĕклĕ хатĕрлеймеллине пама пынă выăхсене сăлтавсăрах бракласа кайăла тавăрса йăнисем те пулнă.

Епĕр тăваттăмĕш кварталăн ăулашки уйăхĕ çине кĕтĕмĕр. Районри хатĕрлев уполномочĕнăйĕн аппарачĕн, партине совет организацисен аш-какай хатĕрлев планне тултарса çитересшĕн боҫшевикла кĕрешмелле. Çавна тума массăл-йăлăнтарулă ĕçе анăн сарса йăнă кирлĕ.

Ф. Филиппăв.

Çуралакансен хисепĕ ӳсет

КУСЛАВККА. Аборт тума чарасси çинчен саккун тухнă хыççăн районра çуралакансен хисепĕ чылай ӳснĕ. 1936 çулта районра 1313 ача çуралнă пулсан 1937 çулта 1976 ача çуралнă. А. Зайцев.

Йалхуçалăх ертелĕн Уставне çирĕппĕн пăхăнмала

Пирĕн çĕршывра колхоз стройĕ çĕнтерни — Октябĕрти Социализăмла Аслă революцин пит пысăк. пĕтĕм тĕнчине историлĕ çăтăрăвĕсенчен пĕри. Патша самăнине выçлă-тутлă пурăнна ăунăпа мĕлăун çресченсем колхозсене кĕчĕç, унта выркаçса çирĕпленчĕç те хăйсен пуйăн пурăçăсене ăнăçлан туса пыраççĕ. ССР Союзĕ социализăмлă, тĕнĕçри ни шултра йăлхуçалăхлĕ çĕршыв пулса тăчĕ.

„Йалта татăкланах колхоз стройĕ çирĕпленчĕ. Ку ĕçе 1935 çулта февральте колхозник-ударниксен II-мĕш сĕвĕçĕнче ăшшăнă йăлхуçалăх ертелĕн Уставĕ тата колхозсем çумне хăйсем ĕçлесе тăракан пĕтĕм çĕре ĕмĕрлĕхех усă курма çирĕплетни вăйлан пулашрĕ. Колхоз стройĕ çирĕпленнине пула йалта чухăнлăх тата çитмен пурнăç пĕтрĕ" („ПСК(б)П Историйĕн Кĕске курсĕ").

Йалхуçалăх ертелĕн примерлă Уставне, колхоз пурнăçĕн никам пăсмала мар саккунĕ пулса тăнăскерне, ăшшăннине социализăмла йăлхуçалăхĕн историйĕнче çĕнĕ тата пит паха страницин усăлчĕ. Çак пит чаплă документăн ăнăç уçă строкисенче колхоз строительствин иртнĕ вăхăтри пĕтĕм опытне шутă илсе пĕрлештерĕç.

1935 çулта колхозник-ударниксен иккĕмĕш сĕвĕçĕн комиссинче Сталин—ăуланă çапла калана: „Есĕр ертеле çирĕплетесшĕн пулсан, пĕршер тата çĕршер киле мар, мĕлăунăшар киле çăварăсе илекен массăлă колхоз йăхăмĕ пулăтăр тетĕр пулсан, есĕр çакна тăвас тетĕр пулсан—халăхи условире колхозниксен пĕтĕм интересĕсемсĕр пуçне, вĕсен личнăй интересĕсене обязательнăй шута илмеле. Колхозниксен личнăй интересĕсене колхозсен общăстăвăлă интересĕсемпе сыхăнтарни — акă ăста колхозсене çирĕплетмели çăраууçи".

Ансăртран мар ĕнтĕ çĕрĕç организенченче тата ытти организенчелăрнă троцкисла-бухаринла ирсĕр бандитсем провокацилĕ тĕллевпе колхозниксен личнăй интересĕсене хĕсенĕç. Чылай çĕрте çĕрĕç организенченсене, Совет влаçĕн тата ытти организенченсене кĕрсе кайнă тăшмансем йăрипех йĕркеçтерĕç ĕçкуçĕсем тăрăх валеçмели укçана чакарнă, колхозниксене колхозран саккунсăр кăларнă. вĕсен прависене ним вырăнне хуман, колхозниксене кил вырăнĕ çумĕнчи çĕр участкисемсĕр тăратса хăварнă. Çаксене пурне те колхозниксене йăрипех хирĕçтерсе йăрас шутпа туснă.

Халĕ ĕнтĕ, фашисла бандитсен кайăшĕсен тĕп сăпса йăвисене туласа пĕтерĕç чухне, парти организацисен, совет тата çĕрĕç организенченсен ни кирлĕ задачи колхоз строительствинчи сăтăрăла ĕçсен йăлташăсак практикăн тата Сталин йăлташăн çак практикăна геннăлĕн пĕтĕçтернин çак çула уçса пачĕç. „Стахановĕçсем пирĕн промышленнăçăн новатăрсем, стахановăла йăхăм... уçса пăракан çулпа пырсан кăна социализмăран коммунисăма куçма тата умственнăй ĕçпе физичĕски ĕç хушшинчи хирĕçлĕхе пĕтермелле ĕç хушăçлăхĕн çӳлĕ виçисене çитме май пурăн паллă мар-и вара?"— тенĕ Сталин йăлташ стахановăла йăхăмăн пуçламăшĕнче.

Коммунисăм чухне ĕçлевĕн темĕн тĕрлĕ тĕслĕхсем те пуласçĕ, çавăн пек ĕçлев йĕркипе патне çынтесси ĕлĕкхинпе пек, физичĕски ĕç çынниссене сусăрлатса хăварăкан ĕçе уйăрни тăрăх мар, производствă процессĕсене электрификацин никĕсĕ çинче пур ĕнчен те механизацилени тăрăх, автоматизацилени, ĕçлеве техникă ĕнчен хĕçпăшалланнăрни тăрăх пулат.

Коммунисăм çынниссем техникă ĕнчен вĕренĕç, пысăк куăтăралă, производствăн технологи процессĕсене лайăх пĕлекен çынсем пуласçĕ. Производствăна вăйлă техникăна автоматизацинеле пирки ĕç процесĕ уйрăм-работниксăн пултарулăхĕпе çыхăнса тăмăн пулат: ĕçе универсализацилесе çитерни пĕр ăшшăн ĕçрен тепĕр ăшшăн ĕçе куçма çăмăллатать. Ленин коммунисăм çынниссем çинчен „пур ĕнчен те пĕлекен", „пур ĕнчен те хăтăрленнĕ", „пурне те тума пĕлекен" çынсем тесе калана. (Ленин, т. XXV, стр. 195).

Рабочăй йăвăр, тинкерен кăларакан физически ĕçĕ вырăнне таткăлăнас машинă, автомат ăшшăнат, етемĕн ĕçĕ пурĕ те машинăна йĕркелесе тăрассăн, автоматлă машинăсем мĕнле ĕçленине тĕрĕслесе тăрасси пулат, урăхла калсан рабочин ĕçĕ инженерпи-техникăсем тăвакан ăшшăн ĕç пулат.

Çак çул çине тăнă та ĕнтĕ пирĕн çĕршыв. Вăл сталинла икĕ пилĕкçуллăх хушшинче халăх хуçалăхĕн пур отрăçлисене те вăйлăн кĕçĕнпаллăнтарчĕ, ĕçе пысăкăш механизацидерĕ, производствă процессĕсене автоматизацидерĕ. ССР Союзĕнче машиностроенин туса хунă, вăл халăх хуçалăхĕне çĕршыв обороны вăйăн пур ăшшăн машинăсене те мĕн чухлĕ кирлĕ, çавăн чухлĕ пама пултарат.

Ĕç тухăçлăхĕ ӳсни—халăхи вăхăтра хăмăран ĕçе хакламали тĕп вăçе пулса тăрат. Тĕп вырăнта тăраканни халĕ — социализăмла куăтăрăна анлăн вăйлатасси пулат. „Чăн-чăнах социализăмла куăтăрăçулĕ çинче тăвакан кашни утăм çиплĕнчех хăйĕн ĕçĕсене кăтартăç мар, тата социализăмăран коммунисăма куçма кирлĕ майсене туса парат". (Молотăв).

* * *

Пирĕн çĕршыв çĕнелчĕ. Унăн сăнсăпачĕ паллăмала мар пулса тăчĕ. Шултра, первокласнăй индустри туса хунă, кайа йăлăнă, оборона тĕлĕшĕнчен вăйсăр пулнă çĕршывран малта пыракан çар техникипе хĕçпăшалланнă хăватлă державă туса хунă. Влаçа кĕрешсе илнĕ хыççăн пролетарилĕ революцин чи йăвăр задачă пулса тăракан задача—вак хуçалăхлă хресченсене социализăм çулĕ çине тăратас задача пурнăçа кĕртнĕ, тĕнчере социализăмăла чи шултра йăлхуçалăхлĕ туса хунă. Çак пур çитĕнӳсене те епĕр куляксене хирĕç, пур йышши тăшманла элементсене хирĕç, троцкисене хирĕç, капиталисăмăн сылтăмла реставратăрĕсене хирĕç, фашисăма тара кĕрĕннĕ йытăсем пулса тăнăскерсене хирĕç хăйăрăн кĕрешсе тунă.

Хăмăр çĕршыв ăшĕнче социализăма курăмăн классене çĕмĕрсе тăкса пĕтерни—тăшманла элементсене хирĕç, капиталисăмăла йĕрăвараллăхăн агентурине хирĕç кĕрешес задача кун йĕркинчен илмест-ха.

Халăх хуçалăхĕн пур отрăçлисенче те производительлĕ вăйсем вĕçĕмсĕр ӳссе пыни хамăр çĕршывра общăстăвăн пуйăнлăхĕсене, кирлĕ йăпаласен фончĕсене хăвăртăн ӳстерет. Çаксем пурте, хăйсен черечĕне, йĕрипенех йăпаласене çынна кирлине кура валеçесси пек, йăпаласене валеçес ĕçре коммунисăма принципсем тăвасси патне куçма кирлĕ условиссене хатĕрлеççĕ.

Теори ĕнчен илесен, йĕрипенех коммунисăмла валеçĕ принципĕ патне куçса пырасси мĕнле пулмалине халех курма пулат, вăл, сăмахран, çакăн пек пулат: малтан куллен кирлĕ йăпаласене (çăкăр, аш-какай) кирлĕ таран тӳлевсĕр валеçме пуçлаççĕ. Кайăрахпа, общăстăва пурлăхĕ нумайланса пынăçемĕн, йĕрипенех ытти продуктăсемпе йăпаласене те кирлĕ таран тӳлевсĕр валеçме пуçлаççĕ.

Государствă социализмăла общăстăвăна малала аталантарса пыма, социализмăла общăстăвăран коммунисăм общăстăвине аталанса пыма кирли ĕнчен илсе вăл ĕç ку йăпаласене пăнă мĕнле вырăн йышăнăса тăнине хисене илет. Пирĕн халех ĕнтĕ пурне те вĕрентмели „права пур çеç мар, тата пурне те вĕрентме гаранти пур, вăл гаранти—пурне те тата обязательнăй йĕркепе пуçламăш вĕрентӳ парасси, тӳлевсĕр вĕрентесси,—кунта аслă шкулсенче вĕренесси те кĕрет, т. ыт. те.

Халех ĕнтĕ государствă „ĕç тăрăх валеçмели" принцип çумне пыçăк тӳрлетӳсемех хушме пуçласа, сăмахран: тӳлевсĕр сываласси, санаторисем, пенçи, пособисем, 1936 çулти июньĕн 27-мĕшĕнчи саккун тăрăх нумай ача амăшĕсене парăкан тĕрлĕрен çăмăллăхсем.

Коммунисăм общăствинче валеçӳн материалла-техникăлă аппарачĕ вырăнне халăхăн советла сутуилĕн пĕрмайăх лайăхланса пыракан организмĕпе материалла техникăлă базăсем пулса тăраççĕ. Совет сутуилĕн пур майсемпе те вăйлатса пыни урăл, унăн куăтурăлăхĕ ӳссе пыни урăл йĕрипенех продуктăсене коммунисăмла принципла валеçесси патне—тӳррех таваресем уйăлтарасси патне куçасси пулса пырат,

Сталин йăлташ партин XVII-мĕш сĕвĕçĕнче: тӳррĕнех таваресем уйăлтармала пулас йĕрке совет сутуилĕн питех те лайăхăн йĕркелесе çитерĕç хыççăн тин пулăç, тесе калана.

Халĕ ĕнтĕ, тĕпрен илсен, коммунисăмăн пирвайăн фазине туса çитернĕ хыççăн, пĕр çĕршывра коммунисăмăн çăлти фазине тăвас мăшăру теори ĕнчен кăна мар, практикă ĕнчен те питĕ пысăк пĕлтерĕшлĕ пулса тăрат. Сăмах пирĕн атаканăвăн малалăхĕ çинчен пырат. Ку тăрăнччен коммунисăмăн çăлти фазине тăвас ыйтăва епĕр теори ĕнчен анчах лартма пултарнă пулсан, халĕ, социализăм çĕнтернĕ хыççăн, ку ыйту пирĕн умăна практикăлă задачă вырăнне тухса тăрат.

Ленин çырнă:

„Производствă хатĕрĕсем тытас тĕлĕшрен общăстăвăн пур членĕсен хушшинче те пĕрханлăх туса çитересенех, урăхла калассан, ĕç пĕртанлăхĕ, ĕç укçи пĕртанлăхĕ туса çитересенех, етемлĕх умне пурнăçех малалла кайас, формальнăй пĕртанлăхран фактически пĕртанлăха куçас, урăхла калассан, „кашни—пултарнă таран, кашнине—кирлĕ таран" текен правилăна пурнăçлас ыйту тухса тăрат" (т. XXI, стр. 439).

Çакăн пек ĕнтĕ социализăмран коммунисăмăн çăлти фазине йĕрипен куçса пырасси мĕнле пулмалине кăтартса тăракан хăшпĕр тĕп паллăсем.

(Йулашки пулат).

Аш-какай хатĕрлев планне вăхăтра тултарар

ЕЛĔК. Районри чылай колхозсем 1938 çулхи аш-какай хатĕрлев планне тултарса çитерчĕç. Халĕ вăл колхозсем 1939 çулăн аш-какай пама тытăнчĕç. Ку вăхăта ситиччен 1939 çулăн Анаткасри Калинин ячĕпе тăракан колхоз 6,93 центнĕр, Испухан колхозĕ — 5 центнĕр, Хирлеп колхозĕ — 7,74 центнĕр, Хура Вар — 2 центнĕр, Ассакасси—4, Йăнтапа— 7,30, Чулкаç колхозĕ 4,46 центнĕр пама пултарнă. Ун пек колхозсем районра татах та пур.

Çапла пулин те районра аш-какай хатĕрлев планне тултарасси çителĕксĕр пулса пырат, государствăна аш-какай тăрăмăлăн çулталăк планне 86 процент çеç тултарнă. Уйрăмăнах ку ĕçре ĕнеличниксем кайа ăулса пыраççĕ, вĕсем плана 62,5 процент таран çеç пурнăçа кĕртнĕ.

Çакă ПСК(б)П Чăваш организацин облăçри XIX-мĕш конференцийĕ районсене тата пĕтĕмĕшле, республикăра государствăна йăлхуçалăх продукгисем тăратасси кайа ăулни çине уйрăмăн кăтартса хăварнă хыççăн та, районра татăклă улшăну туманнине кăтартса парат.

Хăшпĕр йăлсоветсем район планнĕ тултарма чăрмантарса пыраççĕ. Ку вăхăта ситиччен плана Киле-шĕ йăлсовечĕ 73 процент, Писĕп—76, Мăн Выла — 76, Ураскилът — 70, Йăрхунъушкĕн — 74. Тăват йăлсовечĕ 77 процент çеç тултарнă. Киле-шĕ, Писĕп, Мăн Выла, Ураскилът йăлсовечĕсенче çак иртнĕ ăнăкунăхăра аш-какай хатĕрлев планне тултарас тĕлĕшпе пачах та ӳсĕм туман.

Етмен тата Вырăс Сурăм йăлсовечĕсенче ĕнеличниксем ĕнĕпе аш-какай хатĕрлев планне тултарасси чăтма çук сӳрĕк пырат. Вăл йăлсоветсенче ĕнеличниксем плана 36—48 процент çеç тултарнă.

Аш-какай хатĕрлев планне тултарас ĕç ăулашки вăхăтсенче калама та çук çителĕксĕр пулса пынăн сăлтавĕ мĕнпе-ха? Тӳрех калас пулать, районри хатĕрлев уполномочĕнăйĕн аппаратĕнче йăлсоветсем масăллă-йăнăтарулă ĕçе туса пыманнинче.

Çăвăнна пĕрлех хатĕрлев аппаратĕнчи работниксем аш-какай пама пыракан ĕçсăмсене кăмăллăн калаçмаççĕ. Аш-какай ваăнă йышăнакан выăхсене усрама çуртйĕрсем сахăлпилле, япат-симĕс çителĕклĕ хатĕрлеймеллине пама пынă выăхсене сăлтавсăрах бракласа кайăла тавăрса йăнисем те пулнă.

Епĕр тăваттăмĕш кварталăн ăулашки уйăхĕ çине кĕтĕмĕр. Районри хатĕрлев уполномочĕнăйĕн аппарачĕн, партине совет организацисен аш-какай хатĕрлев планне тултарса çитересшĕн боҫшевикла кĕрешмелле. Çавна тума массăл-йăлăнтарулă ĕçе анăн сарса йăнă кирлĕ.

Ф. Филиппăв.

Çуралакансен хисепĕ ӳсет

КУСЛАВККА. Аборт тума чарасси çинчен саккун тухнă хыççăн районра çуралакансен хисепĕ чылай ӳснĕ. 1936 çулта районра 1313

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Колхозри парторганизаци

Стрелецкри колхоз çумĕнчи (Йĕтĕрне р.) парторганизацийĕнче тăхăр коммунис тăрăççĕ. Отчотна суйлав пухăвĕнче коммуниссен парторгĕ ĕçне çителĕксĕр, тесе хак пана пулнă.

Отчотпа суйлав пухăвĕ хыççăн парторганизаци сочувствующийĕсемпе комсомолĕсем тата партире тăман активпа хушшинче ĕçлесе-сивне чылай лайăхлатнă. Сочувствующийсен группи тăвата çынтан тăрат. Парторганизаци сочувствующийсене пур майсемпе те партипе ĕçне хутшăнтарма тăрăшнă. Кашни сочувствующийпе партипе поручнисем пана. Вĕсем партин уçă пухăвĕсене çÿреççĕ. Парти историне вĕренеççĕ. Ку ĕçре вĕсене Ивухтана йулташ пулăшса пырат.

Парторганизаци çумĕнче вунă çынтан агитколлектив организацийленĕ. Козлов, Токсубайĕв, Ивухтана агитаторсем колхозниксене тĕнчери лару-тăру кăтартăвĕсене, партине правительства йышăнна решенисене хăçатсем тăрăх ăнлантарса параççĕ. Ку кăтусемпе колхозниксен пухăвĕсенче те час-часах докладсем, лекцисем туса параççĕ. Парторг агитатăрсемпе семинарсем иртерет, вĕсене ĕçре пулăшса тăрат.

Колхозăн хăйĕн радиоузĕл пур. Хаҫăхи вăхăтра 110 колхозника килĕсенче радио. Уйăхра икĕ хут кино кураççĕ. Колхозра çтена хăçачĕ тухса тăрат. Кунсăр пуçне драмкружок ĕçлет. 1938 çулта ку кружок 15 хут спектакль лартса пана.

Партире тăман активпа ĕçлени хăйĕн результатне пана. Отчотпа суйлав пухăвĕ хыççăн тăвата çынна партине илнĕ, пĕр çынна кандидатран парти членне кусăрнă.

Парторганизаци партилĕ-политикалă ĕçе хуçалăх ĕçĕсемпе çыхăнтарса пырат. Пайăнки куна Стрелецк йалĕ талăкăшпех коллективизацилеммĕ. Кăçал колхоз рабоирва ни малтан тырпулсене пухса кĕртнĕ, авăн çапса пĕтернĕ. Тырпул тухăçĕ тĕлĕшпе колхоз района малти вырăна йышăннă. Кăçал колхозниксем кашни ĕçкуне çине виçĕ килограм ытла тĕштыра тата çĕрулми, улăм чылай илеççĕ. Колхоз 460 гектар кĕрхи çĕртме туса хăварнă. Государствă умĕнчи обязательствисене вăхăтра тултарса пырат. Тыра, аш-какай, çĕрулми тахçанах парса тăнă. Финанс планне сруччен тултарнăшăн Йĕтĕрне райĕçтăвкомĕ йалсовета куçса çÿрекен йăлава панă тата уçăлна премиленĕ.

Парторганизаци ĕçĕнче çитменлĕхсем те пур-ха. Вăл общественăлă организацисене кирлĕ таран йĕртсе пымаст. Комсомол организацисене те çителĕклĕ пулăшман. Вахрамейĕн парторгăй колхоз производствинче ĕçлемест. Вăл виçĕ ĕçре: районри парти кабинечĕн пуçлăхĕ, районри парти вăрçалă тупăсăрсен совечĕн председателĕ, вăлах парторгĕ. Паллах, Вахрамейĕн йулташ виçĕ пысăк ĕçе йĕртсе пыма пултараймаст. ПСК(б)П райкомĕ темшĕн ку ĕçпе интересленмест. Отчотпа суйлав пухăвĕ хыççăн пуçламĕш парторганизацине райком инструкторĕ пырса курман-ха.

П. П.

ХАҪАТСЕНЕ ПĂХСА ТУХНИ ВЫРĂННЕ

Массăран уйăрăлнă хаçат

Пичетĕн вăйĕ—массăна куллен тачă сыхăну тытмаст. Ахаль мар ĕнте Сталин йулташ: пичет вăл партин ни сивĕч, ни вăйăл оружийĕ, тесе калаканă. Çав катартăна Сĕнтĕрвăрри районĕнчи „Ударник" хаçат редакцийĕ асра тытса ĕçлемест. Вăл масса ыйтăнне сахал пурнăçлать.

Акă, районта малта пыракан, Туππай Есмĕлĕнчи „Краснай Чăваша" тата Вăрманкассинчи „Культура" колхозсенчи колхозниксем Октябĕр революцин уйăвĕ умĕнхи амăртăва хутшăнса государствă умĕнчи обязательствисене татса районри колхозниксем патне „Ударник" хаçат урăл чĕнĕ çырчĕç. Анчах колхозниксен ĕмĕчĕ пурнăçа кĕмерĕ. „Ударник" хаçат редакторĕ Ăвов йулташ колхозниксем ыйтăва материала „набора тăтăмăр, ситес номĕрте кăларатпăр", тесе вăхăта иртерсе пачĕ.

Хаçата чылай ĕçăлкорсем çырса тăрăççĕ. Вĕсем редакцин пулăшу парасса кĕтеççĕ. „Крестьянскай газета" йăтăрăласа ĕçăлкорсене, çтена хаçат редакторĕсене тата редколлегин членĕсене вĕрентме заочнăй курс организацинленĕ. Вĕсем валăн кĕнекесем тата ытти пособисем йăрат. „Ударник" хаçат редакцийĕ çав кĕнекесене валерсе панипĕр пуçне урăх нимĕн те тумаст. Консультаци ĕçне пĕркелемест.

Редакци ытти ĕçăлкорсемне те тивĕçлĕ сыхăну тытмаст-ха, вĕсене йĕртсе, вĕрентсе пымаст. Çавăн пирки ĕнтĕ хăшпĕр ĕçăлкорсем хаçатран пăрăма тытăнаççĕ. Есмĕл йăлсовечĕ çумĕнчи финагент Сидйаков йулташ. Вăрманкассинчи колхоз председателĕ Журавльов йулташ, колхоз членĕ, комсомолĕц Кудрйашов йулташ тата Наратчакки участкинчи зоотехник Васильев йулташ хаçата йăлана çыраччĕç. Пайăнки куна вĕсем çырма пăрахрĕç, мĕншĕн тесен вĕсен материалĕсемпе хаçат редакцийĕ усă курмаст, ниҫĕлле ответ та памаст, мĕнле çырмалинне вĕрентмест.

Йулашки вăхăтра „Ударник" хаçат çтена хаçатĕнче ĕçлекенсене те йăпăх йĕртсе пырат. Районра чылай колхозсенче çтена хаçачĕсем çулталăк хушшинче пĕре те тухман.

Катартăна çитменлĕхсем редакцинче ĕçлекенсен хушшинче дисциплинă йăпăхăнчен килеççĕ. Редакцине пулăшу ыйтма пырсан час-часах унта ĕçлекенсем пĕр-пĕринпе харкашса кайринне курма пулат.

Хаҫăхи вăхăтра ПСК(б)П райкомĕ государствăна çĕрулми, укçатенкĕ тата ытти обязательствисене тултарас тĕлĕшпе вăлла ĕçлет, партин активне мобилизацилет. Анчах „Ударник" хаçат çав ĕçсем çинчен сахал çырат. Паллах, ку пысăк çитменлĕх пулат, хаçат пурнăçран йăлинне пĕлтерет.

Пирĕн йулашкинчен çакна калас килет. Хаçатăн йăланах ПСК(б)П райкомĕне тачăрах сыхăнса тăмала. Йăлкорсене куллен йĕртсе пырса, вĕсене боҫшевисăмпа хĕçпăллантарасси тата хаçат ĕçне нумайтарах рабочисене, колхозниксене, интеллигенцине хутшăнтарасси хаçатăн чи пысăк ĕçĕ пулса тăрат.

Ст. Журавльов.

Вулав çурчĕ массăна пĕрле

Шетмĕпуçĕнчи (Ишлей р.) вулав çурчĕ колхозăла йăлăн интеллигенцийĕне тата йăлти мĕн пур массăна тачăн сыхăнса ĕçлет.

Вулав çурчĕ çумĕнче актив пур. Активсем массă хушшинче ăнлантару ĕçне туса пыраççĕ. Халĕ 1939 çулта пулăкан Пĕтĕм Союзри халăх переписĕн задачисем çинчен халăха каласа ăнлантараççĕ.

Пушă вăхăта савăнăçла, куҫ-турăлă иртерес тĕлĕшне вулав çурчĕ çумĕнчи драмкружок-на шавлă оркестр чылай анăçлăн ĕçлеççĕ. Драмкружок кăçал 8 хутчен спектакль лартса пачĕ.

Анчах та кунта пĕр çитменлĕх пур. Вулав çуртĕнчи библиотекăра кирлĕ кĕнекесем сахалтарах. Уйăрăнăнах Ленинпа Сталин произведенийĕсене тупса вулама хĕн. Йăлта „ПСК(б)П историйĕн Кĕске курсне" вĕренес тенкисем кулленех ӳссе пыраççĕ. Паллах ĕнтĕ, партин историне вĕренекен Ленинпа Сталинăн произведенийĕсене чи малтанах вулав çуртĕнчен тупса вулама ĕмĕтленет.

Вулав çурчĕн пуçлăхĕ К. Йĕвдокимăн-комсомолец. Вăл кунта виçĕ çул хушши ĕçлет. Йĕвдокимăн йулташ агитацине пропаганда ĕçне лайăх туса пырат. Примерăл ĕçленине кура ăна ПСС/ЛКС райкомĕ парти ретне кĕме рекомендаци панĕ. Халĕ ăна ПСК(б)П ретне илнĕ.

Йĕвдокимăн йулташ хăйĕн политикăлă пĕлӳĕхне хăпартассишĕн тăрăшат. Вăл „ПСК(б)П историйĕн Кĕске курсне" хăй тĕлĕн вĕренме тытăнчĕ.

Гер. Шчербаков.

Перепиç иртерме кадр хатĕрлеççĕ

Декабрĕн 1-мĕшĕне 3-мĕш хушшинче Шупашкарта строителсен клубĕнче 1939 çулти халăх переписине хулара иртерме çирĕплетнĕ инструктăр-контролăрсен курсне туса иртернĕ. Вăл курсран 16 çын вĕренсе тухнă. Çак куҫенчех счотчиксен курсĕ пулса иртет. Унта 20 çын вĕренмеле. Пĕтĕмпе 4 курсна хулари счотчиксене 100 çын вĕрентсе кăлармала.

Курсра пулăнсем переписе иртермели документсемпе тата переписе иртермели йĕркепе паллашаççĕ.

Трактăрсемпе йалхуçалăх машинĕсене вăхăтра, пахалăхлă йусамала

ШĂХАСАН. (Хамăр корр.). Çавăпе ĕçленĕ хыççăн, трактăрсемпе йалхуçалăх машинăсене 1939 çулхи çураки вăлăн вăхăтра йусаса лартасси машинăй-трактăрăй станцисем умĕнче тăракан тĕп мăшăру пулса тăмала. Анчах, çакна епĕр Канашпа Шăхасан МТСтанцисенче курма пултарăмастпăр-ха. Икĕ МТС-че те трактăрсене йусама тытăнманнă пĕрех, йалхуçалăх машинĕсене те тирпейлесе лартман. План тăрăх кăçал Шăхасан МТС-н 48 трактăр йусамала. Çак шутран 1938 çулхи 4-мĕш квартăлта 9 трактăра тĕпренех, 13 трактăра кăшт кăна йусаса кăларнала. Ку тăранччен пурĕ те 8 трактăр çеç йусама тытăннă, вĕсенчен 5-шне йусавран кăларнă. Трактăрсене йусас ĕç кирлĕ пек пымăнни чи малтанах, МТС директорĕпе трактăрсене йусас çĕрте ĕçлекен трактăрис-рабочисен вăлăн ĕçлеме условнăсем туса паманнинчен килет. Мĕншĕн тесен ку тăранччен те мăстерскойĕнче кăмака туса пĕтермен, станоксем çитмеççĕ. Çавăн пекех трактăриссем хушшинче политикăлă-массăлă ĕçе кирлĕ пек туса пымăççĕ. Рабочисем хушшинчеămăртăна ĕçлекенсем, пысăк ĕç тухăçлăхĕшĕн кĕрешекенсем çук. Ĕç дисциплини çителĕксĕр. Чылай трактăриссем хăйсен трактăрсене йусаса çĕрте пулмăççĕ. Çакăн пек пĕркене пулах йалхуçалăх машинĕсене йусасси те вăрахăн пырат. Халĕ 7 комбайна йусанçи туна, анчах вĕсен моторне пĕринне те йусаман. 1 трактăр, 18 сейăлка, 15 куҫтиватăр колхоз итемĕсем пĕр уйăхрĕсенче лараççĕ.

Шăхасан райĕсĕрĕç пайĕ, уйăн пуçлăхĕ Мухин йулташ трактăрсемпе йалхуçалăх машинĕсене вăхăтра йусас ĕçе йĕртсе пымаст, вăл МТС ĕçĕ çинчен пĕлме те тăрăшмаст. Çавăн пекех Çĕрĕç Халăх Комиссариачĕ ĕçре пулăшу панине кура çук.Ситменлине тата вăл, трактăрсене йусама кирлĕ пулакан запасла пайсене туписа парасшăн та тăрăшмаст.

Трактăрсене вăхăтра йусас пулаҫ

Тутăркас машинă трактăрлă станцин 1939 çулти çураки вăлăн 53 трактăра, вăл шутран 5 трактăра тĕпренех йусамала. Чăваш Çĕрĕç Халăх Комиссариачĕн планĕ тăрăх 35 трактăра Çĕрпӳри машинă-трактăрлă мăстерскойĕнче йусамала. МТС-че ĕçлекенсем трактăрсене Çĕрпӳре илсе кайма инçе тесе, 10 трактăра çеç Çĕрпӳре йусаттарма йышăннă.

Трактăрсене йусама 4 бригадă туна. Трактăрсене йусанă çĕрте трактăриссем пулнă. Кунпа пĕрлех МТС ремонторсен кĕске курслă курсне иртерме пилăртнă. Трактăрсене йусасси çинчен трактăриссем тата трактăрсене йусанă çĕрте ĕçлекенсен хушшинче сӳтсе-явнă. Унтанпа ĕнтĕ вăхăт çук ӳйăх ытларах иртрĕ. Апла пулсан та Тутăркас машинă-трактăрлă станци трактăрсене йусас ĕçе йĕркелени пулмарĕ. Ку вăхăтчен те пĕр трактăра та йусаса кăларман. Ĕçлекенсем хушшинче дисциплинă çук. Хăшпĕр кунсенче 20 çын ĕçлес вырăнне 3—5 çын кăна ĕçлеççĕ. Рабочисем валăн ĕçлеме условисем туса паман. Ремонторсен общежитийĕ çук. Мăстерскойĕнче ĕçлеме сивĕ, çутă çук, час-часах шыв пулмаст.

Комбайнисемсĕр пуçне ытти машинăсем пурте тенĕ пекех ахаль çĕхех лараççĕ.

Тутăркасри машинă-трактăрлă станцинче трактăрсене йусас тĕлĕшпе иртнĕ çулта та начар ĕçленĕ. Çав йăнăшсем кăсал та çаплах пулса пыраççĕ, Çав йăнăшсене малашне пĕтермеле, трактăрсене график тăрăх вăхăтра тата пысăк пахалăхпа йусамала.

Пр. Иаркункин.

Трактăрсем колхозсенчех лараççĕ

Иртнĕ çулта Елĕкри машинă-трактăрлă станци трактăрсене тата ытти йалхуçалăх машинисене вăхăтра, пахалăхлă йусаман пирки, кăçалхи çураккинче, çăвнашкалах тырпулсене уйран пуçтарса кĕрес, авăн çапас ĕçсенче те пысăк чăрмавсем пулчĕç. Çапла вара машинă-трактăрлă станци трактăрсемпе ĕçлемели çулталăк планне тултараймарĕ. Трактăрсемпе клевĕр çапма колхозсемпе договăрсем тунă. Анчах, колхозсемпе тунă договăрсем хут çинчех йулăççĕ. МТС машинăсем клевĕр çапас ĕçрте пачах ĕçлемен тесен те тĕрĕс пулат.

Машинă-трактăрлă станци трактăрсене тата ытти машинăсене йусас ĕçрте иртнĕ çулта пулнă йăнăсене кăçал шута илмен. Пĕлтĕрки çитменлĕхсем кăçал та пулса пыраççĕ. Трактăрсене йусама октăбрĕн 1-мĕшĕнчен тытăкмала пулнă, анчах хăв те пуçланман. Чылай трактăрсем, ытти машинăсем колхозсенчех лараççĕ. Трактăрсене йусама графикĕ туман.

МТС колхозсенчен натурплатă тырăнне пуçтарас, трактăриссемпе расчот тăвас тĕлĕшпе те начар ĕçлет.

Елĕкри машинă-трактăрлă станцин трактăрсене, йалхуçалăхăн ытти машинăсене йусама çирĕп графикĕ тумала. Çав графикăн тăрăх ĕçлесе пырас пулат.

Т. Куликов.

Куславккара васкамаççĕ

КУСЛАВККА. Машинă-трактăрлă станци трактăрсемпе тата ытти машинăсене партипе правительствăпа кăтартса паниĕ срукра йусассишĕн çине тăрса ĕçлемест. 1939 çулти январĕн пĕрремĕш тĕлне план тăрăх 18 трактăр, 30 плуг, 5 куҫтиватăр, 15 сейăлка, 5 комбайн йусаса пĕтермеле. Пайăнки кун тĕлне 17 трактăрăн кайри корпусĕсене, 9 мотор, 12 сейăлка, 2 куҫтиватăр кăна йусанă.

МТС кадрсем хатĕрлес тĕлĕшпе те начар ĕçлет. Трактăриссен курсне те организацинленĕ. Анчах унта халь 39 çын çеç вĕренеççĕ. Ӳйăрăм колхозсем трактăриссен курсĕнче вĕреме çынсем ăнмасăр тăраççĕ.

Мранька.

Çĕрулми хатĕрлевĕ

Кайа йулса пынине пĕтермеле

Декабрĕрĕн 8-мĕшне пирĕн республикăра çĕрулми хатĕрлев планне 65,4 процент анчах тултарнă. Вăрмар, Кувакинă, Хĕрлĕ Чутай, Куславкка районĕсем государствăна çĕрулми тăратас ĕнĕпне ытла та кайа йулса пыраççĕ.

Парти Чăваш Обкомĕн иккĕмĕш пленумĕ ăнтарласа государствăна умĕнче " обязательствăсене тата финанс планне мĕнле тултарса пыни çинчен сӳтсе-явăрĕ. Апла пулсан та, районсенчи партипе совет тата хатĕрлев организацийсем пленум решенийĕнчен кирлĕ вывăд тăваймарĕç, хатĕрлев ĕçĕсенче тата-кăй улшăну туни пулмарĕ.

Пленум пулса иртнĕ хыççăнхи вăхăтра Хатĕрлев Халăх Комиссариачĕн Вăрмар тата Кувакинă районĕсенчи уполномоченăйĕсем хатĕрлев ĕçĕнче парти Обкомĕн иккĕмĕш пленум решенисене никĕсе хурса ĕçлени курăнмарĕ. Çакна иртнĕ кунсенче мĕн чухлĕ çĕрулми йăпăх хатĕрлени уçăнах вăхăтра хатĕрлев Халăх Комиссариачĕн Вăрмар тата Кувакинă районĕсенчи уполномоченăйĕсем хатĕрлев ĕçĕнче парти Обкомĕн иккĕмĕш пленум решенисене никĕсе хурса ĕçлени курăнмарĕ. Çакна иртнĕ кунсенче мĕн чухлĕ çĕрулми йăпăх хатĕрлени Муськав йамали плана тултарма чăрмантарат. Декабрĕрĕн 8-мĕшне Муськав хулине çĕрулми йамали плана мĕн пурĕ те 76,9 процент анчах тултарнă.

М. Андрийанăв.

Ĕç аванланчĕ

Орпашри вăтам шкулта '(Тутăркас р.) Осоавиахим организацин ĕçĕ нумай лайăхланчĕ. Организаци председателĕ Г. Григорйев йулташ Осоавиахим членĕсене оборона ĕçне йăратса вĕрентет. Халĕ вăл 8—10-мĕш классенче вĕренекенсенчен 38 çынна ПВХО нормисем пама вĕренеç ĕçе хутшăнтарчĕ. Вăл тăрăшнипех Осоавиахим членĕсем 10 километрлă поход туса иртерчĕç.

Г. Токарĕв.

Ленин тата Сталин произведенийĕсене чăвашла кăларас ĕçе лайăхлатмалла

Партире тăракан тата партипе тăман - боҫшевиксене марксизм-ленинизмăма вĕрентсе хĕçпăллантарас ĕçре Ленин тата Сталин произведенисене чăвашла кусăрса кăларни пит пысăк вырăн йышăнса тăрат.

Троцкисла-бухаринла тата буржуалă - национализла бандитсем çак ĕçре те чылай сăтăр тунă. Унăпĕр, Сталинăн „Ленинизм ыйтăвĕсем" йăтăлă кĕнекине чăвашла кусăрнине, Чăвашла кусăрнă чухне, тăшман ăдинне хуна пулнă. „Ленинизм ыйтăвĕсем" кĕнекине Сталин йулташ: пирĕн çĕршывра пролетари диктатури, тет. Кусăраканселне редакторе, вăл ыйту пирки çав кĕнекерех, Ленин мĕн каланине кăтартнă цитатăра пирĕн çĕршывра партин диктатури, тесе кусăрна. „Ленинизм ыйтăвĕсем" кĕнекине тата ытти кĕнекесене те политикă тĕлĕшĕнчен чăтма çук пысăк йăнăсемпе, сăтăр тăвас майпа кăларнă пулнă. Халь ĕнтĕ вăл кĕнекесене тепĕр хут тĕрлетсе кăларас пулат. Анчах иртнĕ икĕ çул хушшинче Ленинăн тата Сталинăн ӳйăрăм кĕнекисене чăвашла кăларма темшĕн паракрĕç.

Нойабрĕн 23-мĕш кунĕнче Вăрмар районĕнчи коммунистсен пухăвĕ: „ПСК(б)П историне" таçтан Ленинăн, Сталинăн ӳйăрăм кĕнекисене чăвашла хăвăртрах кăларма ыйтас, терĕ. Паллах, „ПСК(б)П историне" васкасă, „Чăваш Коммунĕнче" пичетлемест тухнине тĕплĕн редакцилемесĕр кăларма ăнăрамаст. Енĕ IX-мĕш сыпăкăн 5-мĕш пунктне пăхса тухăр („Чăваш Коммунĕнче" ноябрĕн 20-мĕшĕнче пичетленĕ). Унта тĕн ыйту: пирĕн çĕршывра социализăм çĕнтересси çинчен. IX-мĕш сыпăкăн 5-мĕш пунктне чăвашла кусăрнă чухне тин тĕрĕсех кусăрман вырăнсем пур. Вĕсем çаксем: ӳйăрăм сăмахсене кусăрмасăр сиктерсе хăварни, сăмаха тĕрĕс кусăрманни, тата грамматика тĕлĕшĕнчен тĕрĕсмăр çырнисем те пур. Вĕсене пĕтĕмех тĕрлетес пулат.

„ПСК(б)П историн Кĕске курсĕ" вырăсла 10 мăйăуи екземлăрăнах çанăнса тухнă. Вырăсла ăнланакансем ăна туйăнчĕç. Анчах хăшпĕр коммунистсем „ПСК(б)П Истори" чăвашла тухăсса кĕтеççĕ. Сăмахран илес Чăрăш Çырмари пуçламăш парторганизацинче. Унта епĕр коммунистсем пилĕкĕн, анчах икĕ йулташ „ПСК(б)П историне" вырăслине илмерĕç-ха, мĕншĕн тесен вырăсла ăнланаймаççĕ, чăвашлине кĕтеççĕ.

П. Д. Данилăв.

Н. П. ОГАРЕВ

(Çуралнăранпа 125 çул тултарнă тĕле)

Талантлă поэт-революционер Николай Платонăвич Огарев çинчен кăмăла хумхантаракан асăилӳсемпе очĕркесем сахал мар çырнă. Огаревăн революцилĕ романтикăпа тулнă сăнăăхне А. И. Герцен хăйĕн „Былое и думы" йăтăлă произведенинче пит ăстан çырса кăтартнă. Ун çинчен Н. Г. Чернышевский çырнă страницăсем те хăйсен чĕрĕлĕхне пайăн кунченех çухатман.

Николай Платонăвич Огарев 1813 çулхи декабрĕн 6-мĕшĕнче (çене стилне), Петербургри пуйăн помещчик çемйинче çуралнă, 1877 çулхи нйунен 12-мĕшĕнче, чухăнăхра, хăйне пурăнма тĕн вырăн тупăйман çын пулса, Англире вилнĕ. Вăл хăйĕн пĕтĕм пурнăçне хăйĕн халăхне самодержави пусмăрĕнчен хăтарас ĕçе панă.

Николай Платонăвич ача чухнех кайăрахпа хăйĕн чи сывăх тусĕ пулса тăнă А. И. Герценпа паллашнă. Вĕсене крепăлса йĕркесене курайманни пĕрлештернĕ. Декабриссене вĕлернĕ хыççăн, вĕсен пăтăрăлăхĕне хавхаланнă Герценпа Огарев хăйсен пурнăçне самодержавине кĕрешнĕ çĕре пама туна тунă.

1830 çулта Николай Платонăвич Мускаври университета вĕренме кĕнĕ. Унта Герценпа иккĕшĕ тавра малта пыракан студентсем пĕтĕçнĕ.

1834 çулта Огаревпа Герцена „Мускавра унчухнех стройа хирĕçле сăвăсем ӳрланă çынсем" пирки пуçарнă ĕç тăрăх арăслеçĕ. Сакăр уйăх хупса усранă хыççăн Огарева Пенза кĕпĕрнине ашшĕ асăрхавăнче пурăнма, Герцена Вăтка хулине ăсатна.

Тусĕсемсĕр Огарев питех те хытă тунсăхланă. Ăна 1838 çулта тин ашшĕ именинчен Кавказа кайма ирĕк панă. Вăл унта Сĕнĕртен куçарнă декабриссемне тĕлĕпулнă. Вĕсемне тĕл пуласа калаçнисем Огарева питĕ савăнтарнă. Огарев хăй ун пирки çапла çырнă: „Вĕсем манăн кăмăла пысăк савăнăç патне çитмелех çунатлантарчĕç. Епĕ пирĕн хĕвăхур тусĕкенсемне куçа-куçăн пăхса тăтăм, епĕ вĕсен суçĕне пыратăп, епĕ вĕсен пурăçне тӳсме пулатăп".Поет Огарев Пушкинпа Рылейĕвăн политикăла сăвăвисене куласа ӳснĕ. Ун çинчен вăл хăй „К. Ф. Рылейева асăнса" йăтăлă сăвăвинче калать:

„Рылеев был -мне первым
светом...
Отец, по духу мне родной.
Твое названье в мире этом
Мне стало доблестным заветом
И путеводною звездой".

Политикăла кĕвĕсене епĕр Огаревăн малтанхи вăхăтра çырнă произведенийĕсенчех куратпăр. Кайăрахпа вĕсем татах та ытларах вăйланса пынă. „Деревенский сторож", „Кабак", „Дорога", „Изба" пек сăвăвисенче Огарев крепăлса йăлан хурăлăхлă картинене сăнласа парат. Вăл—вырăс литературинче революцилĕ-демократилĕ йухăмăн пуçламăшĕ пулса тăнă.

А. И. Герцен ыйтнипе Огарев 1856 çулта Лондăна куçат. Ун хыççăн Российăна тек тăрăнман. Инçетри йут çĕрте те Н. П. Огарев хăйĕн революцилĕ ĕçне тума пăрахман. Унăн пуçарăвĕпе тата вăл хутшăнса ĕçленипе Герцен „Колокол" йăтăлă журнал кăларма пуçланă. В. И. Ленин ку журнала рабочи пичетне пуçарса йăраккăн журнал вырăнне шутлать.

Йут çĕршывра Огарев ирĕклĕн ĕçлекен вырăс типографине йĕркелес тĕлĕшпе те Герценăн чи сывăх пулăшаканĕ пулса тăнă, вăл „Колокол" тата „Полярная звезда" валăн сăвăсемпе публицистикăлă статйасем тата революцилĕ прокламацисем çырнă.

1857 çулта Огарев хăйĕн чаплă „Предисловие к „Колоколу" йăтăлă сăвăвине çырнă, ку сăнăра вăл журналăн программине тата задачисене сăнласа çырса панă. „Колокол" журнал çинчен поет çапла çырат:

„... гудеть не перестанет,
Пока—сгулув ночные сны—
Из колыбельной тишины
Россия бодро не воспрянет
И крепко на ноги не станет".

Огарев Роҫсийăна пурнăçĕнче пулса иртнĕ политикăла событисене пĕрне те асăрхамасăр иртерсе йăман. Хресченсене крепăлса тытăкăпан „хăтарасси" çинчен хатĕрленĕ манифеса хирĕç хăйĕн прокрола „Сон" йăтăлă сăвăвине çырнă, унта патшана помещчиксем халăха суйнине тăрă шыв çине кăларнă.

Хăйĕн пурнăçĕн йулашки сулĕсенче Огарев „Искандер", „Юноше", „Напутствие", „Студент" тата ытти паха сăвăвисене çырат. кайăрахпа вĕсенчен нумайĕшĕ революцилĕ йӳрăсем пулса тăнă.

Н. П. Огаревăн пурнăçĕпе творчĕстви революцилĕ тӳрĕлĕхпе тата ренегатсене хăйăрăн куравăннине паллă пулса тăрат.

1846 çулта Герценпа Огаревăн кружокĕнче принципла ыйтусем тăрăх тавлашу пуçланă. Кружок членĕсенчен хăшпĕрисем самодержавине кĕрешессине хирĕç тăнă. Герценпа Огарев вĕсене ылханса питленĕ. Герцен çак кружок членĕ пулнă Сатин патне çырнă çыравĕнче çапла каланă: „Астăватăн-и есĕ виçĕ çул кайăла мĕн пулнине... епĕ иртнĕ вăхăтри туссем пирки тарăхса калаçнинчен есĕ тĕлĕнетĕн-и? Халĕ вăл кăмăла çук. Маншăн Кетчĕр, Корш — темле сывăх пулнă çынсен çĕрсе çитекен вилăнсем пек çеç туйăнаççĕ... Епĕр Огаревпа хамăран çулпа. унран пăрăнмасăр, 33-мĕш çулта, 43—53-мĕш çулсенче пынă пек утатпăр, çав çулпах кайăпăр 63-мĕш çулта та".

Герценăн çак çырăвĕ çинче Огарев çапла çырса хуни пур: „хамăн сӳтсявăнкĕн çырăвĕне ăйлтах килĕштетĕп. Çакăн пек теори пирки хирĕçни ахаль хирĕçӳ кăна мар, ăйлтах ӳйăрăнса кайни пулат... Кунта ĕç ӳйăм çынсем пирки пымаст, кунта ăс чăнлăхшăн çапăçмала йĕ тăшмансен ĕнне кайса ӳкмеле",—тенĕ Огарев.

Герценпа Огарев хăйсене социалиссем вырăнне шутланă. Анчах, Ленин каланă тăрăх, вĕсен вĕрентĕвĕнче „социализăмăн пĕр чĕптĕмĕ" те пулман. Çапах та вĕсем Российăри революцилĕ тата демократилĕ шухăшсен ӳсĕмĕнче пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Герценпа Огарев декабриссен ĕçне малалла илсе пынă. Вĕсен ĕçĕ декабриссене малаллăн ăрусен революционерсемпе разночинецсемпе сыхăнтарса тăрат.

Патша Роҫсийăн официаллă тата либераллă суйа науки Огаревăн творчĕстви пирки пĕр сăмах та шарламан. Унăн литературăлă тата политикăлă пысăк ĕçĕсене Совет Сойузĕнче кăна кирлĕ пек хаклаç.

С. Сергейев.

Халăх массисене хирĕç тунă каварлашу

Франципе Германи декларацийĕ

Декабĕрĕн 6-мĕшĕнче Парижре Франципе Германи декларацийĕ çине алă пуснă çинчен пĕтĕмĕшле епĕр. Сак документ çине алă пусма фашиска Германин йут çĕршыв ĕçĕсен министрĕ Риббентроп Париже пынă, халь вăл унта малала каласусем иртерет.

Германи фашисăмĕне Франци реакцийĕ хушшинче тунă договăрăн содержанийĕ, тĕпрен илсен, çакăн пек: икĕ правительствă ви те „мирлĕ тата юрăхлĕлĕ сыхăнусем" туса пыма сăмах парăççĕ. Германине Франци хушшинчи халăхи вăхăтри чикĕсене „татăклă" чикĕсем тесе „чăплăн йышăннăççĕ", савăн пекех тата „икĕ çĕршыва та интереслĕтерекен пĕтĕм мăтусем тăрăх контакт тытма" сăмах парăççĕ. Анчах та çак йăлашки пунктра „виççĕмĕш державăсем тĕлĕшпе пуяма пултараккан уйрăм сыхăнусем" синчен каласа хушса хăварни пур.

Сапла каласа хушса хăварни ĕнтĕ çак-на пĕлтерет: Франци çине, сăмахран, фашиста Италипе тăнăçлă пулсан (пуртĕ пĕлессĕ, Германине Итали хушшинче „уйрăм" сыхăнусем пур. Германи хăйĕн йут çĕршывсене тургăта илмели планĕсене Итали пĕрле пурăнăçа кĕртсе пырат). вара Германи, çак хушса калăнине шута илсе, Итали майлă тăрса кĕрешме права пулат.

Германине Франци пĕр-пĕринне тунă договăрăн тĕп шухăшĕ мĕнпе-ха?

Центр Европăри тата Хĕвеланăç Европăри çĕршывсенче хăйсен влиянине сарассишĕн Францине Германи хушшинче тăхăнах кĕрешӳ пырат. Сакăнти çĕршывсенче Франции союзниксем пулнă, унччухне Франции унти положенийĕ сиплĕ те тĕрекле пулнă. Анчах Франци правительстви, шутлăрă буржуази интересĕсене пăлăртаса тăраканскер, пурнăчен ытла хăйĕн класĕ пуç пулса тăрассине сыхласа усрасшăн тăрашат, вăл хăйĕн класăн позицийĕсене сыхласа усрас, çирĕплетес шутпа. халăх фронтне тĕмĕрсе тăкас шутпа. Франции наципе интересĕсене вĕçĕмлеç сутса пырат. Предательствă сулĕ çинче тунă ун малтанхи пысăк утăм вăл—Мӳнхенри килĕшӳ пулнă. вăл килĕшӳре Франци Чехословакине—хăйĕн йăлашки вăйлă союзникне вакласа пайлама пилдерĕ. Унăн тепĕр союзникĕ — Польша — 1934 çултан пуçласа, фашиска Германи хыççăн кайрĕ. Германи хĕспине Изуголлине Румыни те худлен-худленех „Пĕчĕк Антантăран"—Франци тĕренсе тăна „Антантăран" уйăрăласа кайрĕç. Сапла ĕнтĕ, Франци хăйĕн союзниксенĕ çухатрĕ. Çав вăхăтра Франципе хăйĕнче реакцилĕ правительствă рабочи класа хирĕç наступлени тума пуçларĕ, чрезвычайлă декретсем кăларчĕ, çак декретсене хирĕç протест тăвакан рабочисене хăварран хĕрлет. Тулашри союзниксене сухатса пĕтерсе, çĕршывра халăх шанăсене сутăнса, Франци правительстви фашисла Германине „сывăхланма пуçларĕ. Франци буржуазине агрессăран государствă пулăшнине хăй патĕнче фашисла вĕрже туса хурас шутпа. хăйĕн рабочи класне çĕмĕрсе тăкас шутпа çав агрессăр-государствăна каварлашу тăвас çук çине тăчĕ. Декабĕрĕн 6-мĕшĕнче Парижре алă пусна декларацин — Франципе Германи декларацийĕ вăл — Франци реакцийĕне Германи фашисăмĕн каварлашăвĕ Франципе Германи халăхне хирĕçле тунă каварлашу пулса тăрат, урăх нимĕн те мар.

Германири йывăрăсене хирĕçле тискер погромсем пирки пĕтĕм тĕнче тарăхса сăмлăнсе тăнă вăхăтра, пĕтĕм цивилизацилĕ етемлĕх фашисла палăчсене намăсла питленĕç вăхăтра, демократлăç Франци правительстви, хăй çĕршывĕн наципе интересĕсене сийĕн кӳрсе, сак палăчпа „мирҫӳлĕ сыхăнусем" тытасси çинчен договăр тăват.

Çак договăр Германи аллисене саятса йăрат. Ана хăйĕн йут çĕршывсене туртса илес политикине малалла цĕр чăрмавсăр туса пыма ирĕк парат. анчах вăл Франципе, унăн чикки не „татăклă" чикĕсем тесе йышăнма сăмах панинсĕр пусне, урăх нимĕн те памасть.

Германи фашисăмĕ хăйĕн пĕтĕм тĕнче умĕнчи обязательствине çурса тăкнине пĕрре çеç мар кăтартса пачĕ. Сак договăрăн кунçулĕ те çавăн пекех пулнине Франции часах курса ĕненмелле пулĕ. Итали Франци территорийĕсем çине ала тăсма ĕмĕтленнине Германи пĕччĕ халех ырлат ĕнтĕ.

Çакăн пирки Англири „Ньюс кроникă" хаçат сапла çырат: „Пирĕн ыйтас пулат: Итали Франципе çурăм хыçĕнчен çĕçĕпе чикнĕ вăхăтра Германи Франципе питрен чуптăват пулсан, çак ăпăлан хакĕ мĕнле ĕнтĕ унăн?"

Фашисла Германине договăр туни вăл— Франции наципĕ интересĕсеммĕн пысăк хăрушăлăх пулса тăрат.

Франципи халăх массисем ирĕклĕ пурнăçăн, хăйĕсен тăван çĕршывĕн наципĕ тивĕçлĕхĕпĕн пĕрлĕх фронтĕ туса кĕрешĕç.

Китай беженцисене пулăшни

Беженцăсене пулăшас тĕлĕшпе ĕçлекен Тĕп комиссри пĕлтерĕ тăрăх, халăхи вăхăт тĕлне йăпонĕçсем йышăнса илнĕ районсенчен Китай сыннисем унă мĕлйун ытла тарса тухнă. Нойабĕрĕн 15-мĕшĕ тĕлне çак беженцăсенчен пурĕ 3,5 мĕлйун çынна пулăшу панă.

(ТАСС).

Литвара çĕнĕ правитĕлствă тунă

Декабĕрĕн 6-мĕшĕнче тухнă хаçатсем çакăн пек пĕлтерӳ пичетлеме кăларнă: „Декабĕрĕн 5-мĕшĕнче, ирхине 10 сехетре, Литва министрĕсен кабинечĕ отставкăна тухнă. Республика президенчĕ отставкăна йышăннă. Çĕнĕ кабинет тума премьер-министра—Миронаса хушнă.

Декабĕрĕн 5-мĕшĕнче, 10 сехет те 30 минутра, Миронас çĕнĕ кабинет туса, ăна çирĕплетме президента тăратнă. Президент Миронас тăратнă кабинет составне çирĕплетнĕ".

Кабинетăн малтанхи составĕнче пулнă министрсенчен çаксем хăйсен вырăнĕсенчех йулнă: финанс министрĕ индрушнас, шалти ĕçсен министрĕ Леонас, çутĕç министрĕ Тонкунас тата государствă контролĕрĕ (вăлах Литва сеймни председательĕ) Шакенис. Йут çĕршыв ĕçĕсен министрĕ пулма Урбшис лартнă. Оборонă министрĕ пулма Мустейкис генерала çирĕплетнĕ. Çуйăр министрĕ—Германас инженер, çĕрĕç министрĕ—Скайсгирис, йустиция министрĕ—Гудвускас пулăçсĕ. Вице премьер-министр вырăнĕнче Литван Лондăнри посолĕ Балутис пулат. Кабинетăн çĕнĕ составĕ, кивви пекех, пурнăчен ытла „таутиниккен сойузĕн" членĕсенчен (правитĕлствă партийĕ) тата правительствă майлă çынсенчен тăрат. Халăхи кабинет составне „таутиниккен сойузĕнчен" çамрăксем нумайăраххи кĕнĕ.

Политикă çинчен хушшинче министрсен кабинетне çĕнетсе уйăхтарасси: çĕршывăн тулашри политикăлă лару-тăрăвĕ йăвăрланнă май политикăлă шухăшсем улшăннинчен килнĕ, тесе йăнлантарăççĕ. (ТАСС).

Обшчинăсен палатинче Чемберлен панă ответсем

Рейтер агентствин пĕлтерĕвĕ тăрăх, обшчинăсен палатинче депутатсем ыйтнине ответлесе премьер-министр Чемберлен çапла пĕлтернĕ: Англине Итали хушшинче тунă килĕшӳ нихăш енчен те Англи хăй çине Франци тĕлĕшпе нимĕн обязательствăсене хирĕç пымасть. Килĕшӳ тăвас умĕн каласа татăлнă чухне Тунис, Корсикă, Ницца пирки йăтăрласа асăннин пулман пулсан та, ку ыйту 1936 çултан декабĕрĕн 31-мĕшĕнче нотăсем йăрса илинче татăклă пулат, унта: Вăтаçĕр тинĕсĕн хĕвеланăç пайĕнчи вырăнсем ĕлĕхчи пекех пулăççĕ тесе кăтартнă, тенĕ Чемберлен. (Ку нотăсене Англине Италин хушшинче тунă килĕшӳ çумне хушса хунă).

Малала Чемберлен хăй Рима кайса килме шутланнине пăрахăçа кăларма нимĕнле сăлтавсем те çукки çинчен каланă.

(ТАСС)

Рузвельт тухса калани

Америкăри Пĕрлешӳлĕ Штатсен президенчĕ Рузвельт Çурçĕр Каролинăн штатĕнче сăмах тухса калланă. Вăл реакционерсем тапăнни хирĕç хăй туса иртерекен прогрессивлă ĕçсем çинчен каланă. Рузвельт, ĕçтăвком составне итлăрах реакцилĕ лидерсене суйланипе кăмăлсăр пулнă республикăлă партири прогрессивлă елемептсене асра тытса пулас, сапла каланă: реакцилĕ промышленниксемпе банкирсем хăй вăхăтĕнче президентреспубликанĕн Теодор Рузвельт туса иртерекен реформăсене те хирĕç пулчĕç, халĕ те вĕсем правитĕлствă туса иртерекен прогрессивлă ĕçсене хирĕç. Унтан хăй çине: Рузвельт „кивĕ традицисене çĕмĕрет", вăл „пуйăнниссен тăшманнĕ" тесе тапăнни çинчен асăнса, çапла каланă: епĕ — „капиталисăмлă системăна ĕненетĕп, мир политикине тытса пыратăп".

(ТАСС).

Металлиссен Париж районĕнчи пухăвĕ

Декабĕрĕн 4-мĕшĕнче Парижре, Париж районĕнчи металлиссен федерацийĕн конференцийĕ пулса иртнĕ. Конференцире предприятисенчен суйласа йăнă делегатсемпе халăх фронт организацийĕн представительĕсем пулнă. Конференцире тухса калаканскем—авиации савăчĕсенчен пурĕ 40 пин работничие ĕçрен кăларса йăнă çинчен пĕлтернĕ. Пренире тухса калаканскем оборонă продукцийĕсем туса кăларас ĕçе пĕтерсе лартма хăтланнăшăн ответлăха хуçасем çине *хумала, тенĕ.*

Испани республикине пулăшни

Испанин пĕлхăвăнсем испанин республикине çимĕçсем тăратас ĕçе темĕн пекех чăрмавсем кӳме тăрăшăççĕ пулсан та, республикăна порчĕсене обшчествăлă организацисем испанине пулăшма уйăрма фондран илсе йăраккан çимĕçсем халĕ те пырăççĕ. Англире тухакан „Таймс" хаçат корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, декабĕрĕн 5-мĕшĕнче Испанин портне Америкă пăрахутчĕ пырса çитнĕ. Вăл Испанин тусĕсем тийесе йăнă çимĕçсене илсе пынă.

(ТАСС)

Доброволĕцсене чĕнсе илни

Лигă наци секретариачĕ пĕлтернĕ тăрăх. республикăлă Испани çарĕсенчен урăх çĕршыва добровольцисене чĕнсе илесси мĕнле пынине контролĕ тăвакан комиссин хăйĕн ĕçĕсене Каталони зонинче туса пĕтернĕ. Комиссри урăх çĕршыв добровольцисене фронтран пурне те кăларса пĕтернĕ, тесе пĕлтерет. Вĕсенчен пĕр пайĕ Испанирен тухса та кайнă ĕнтĕ, тепĕр пайĕ комиссри вырнаçтарма вырăнсенче хăйсене илсе кайасса кĕтсе тăрат.

Халĕ комиссри Валенçи зонинче куçнă.

(ТАСС).

Испанин Лондăнри посолĕстви пĕлтерни

Рейтер агентствин дипломатри ĕçĕсем тăрăх çыракан корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Испанин Лондăнри посолĕ Англин йут çĕршыв ĕçĕсен министрĕн заместителĕ Бетлер патне пынă, вăл ăна йулашки вăхăтра фашисла интервентсен авиацийĕ Испанин мирлĕ хулисем çине бомбăсем пăрахасси йышланма пуçлани çинчен каласа панă.

(ТАСС).

Парти историне вĕренекенсене пулăшма

Харьковри халăха вĕрентес ĕçĕн облăçри пайĕ çумĕнчи лектăр бюровĕ клубсенче, предприятисенче, шкулсенче философи, большевикла партин историйĕ, литературă çинчен, пĕтĕм тĕнчери мăтусем çинчен лекцисем вуласа парас ĕçе организацилеме. Октăбĕрне нойабĕрте 1 200 лекци пулнă. ПСК(б)П историне вĕренекенсене пулăшу парас шутпа 221 лекци вуласа панă. В. И. Ленинăн уйрăм произведенийĕсем çинчен пулакан лекцисене итлеме уйрăмах нумай халăх пухăнат.

* * *

Мускаври Краснăйа Пресньă районĕнчи шкулсенче учительсем 1.100 çынна йăхăн ĕçлеççĕ. Учительсем марксисăм-ленинисăм теорине вĕренсе алла илме, ПСК(б)П историне вĕренме тăрăшни питĕ те пысăк. Халăхи вăхăтра райком районри шкулсенчен нумайăшĕнче учительсем валăн консультацисем организацилеме. Учительсем валăн В. И. Ленинăн „Развитие капитализма в России" йăтăлă кĕнеки çинчен, „Диалектический материализм —мировоззрение марксистско-ленинской партии" темăпа т. ыт. лекцисем вуласа панă. Учительсем валăн районри лекторий организацилемелле тунă, унта учительсем парти историйĕ тата философи тăрăх лекцисем итлемелле пуласçĕ.

(ТАСС).

Джамбул Мускавра

Казахстан халăх йăрăçĕ ордоносăц Джамбул Джабайĕв темиçе кун хушши ĕнтĕ Мускавра хăналанат. Сталинла Конституци кунĕ Джамбул Сойузсен Çурчĕн Колонийăн залĕнче утрĕнникре шкул ачисемпе тĕл пулнă, кăçхине Сталин йăнчĕне тăракан автосамăтăн кудăтурă Дворецĕнче пулнă. Акăн çинăн пекех тата театр искусствăн Государствă институтĕнчи студентсем патĕнче хăнара пулнă, ун умĕнче институтра вĕренекен казахсем выступленисем тунă.

Çак кунсенче столицăра Джамбул виçĕ чăплă произведени—„Ер йăрă йăрлатăн çап-çутă Кремлре", „Телей саккунĕ", „Сывă пултăр Сталин" йăтăлă произведенисем çырнă.

Халăх йăрăçне столицăри ĕççынисем хытă йуратаççĕ. Ун патне студентсем, шкул ачисем, учăнăйсем, красноармейĕсем пыра-пыра кайаççĕ.

(ТАСС).

„Родина" самолĕт Комсомольска вĕçсе пынă

Амур çинчи Комсомольск, декабĕрĕн 7-мĕш. „Родина" самолĕт хăй анса ларнă вырăнтан декабĕрĕн 5-мĕшĕнче вĕçсе çĕкленнĕ, çав кунах Комсомольска вĕçсе çитнĕ. Самолĕт лайăх вĕçсе çĕкленсе лайăхах анса ларнă. Материалăнăй чăссем пĕр кăлтăкскăр ĕçленĕ.

(ТАСС).

Керес тата Флор Совет Сойузне килеççĕ

Амстердамри шахмат матч-турнирĕнче çĕнтернĕ Пауль Керес—Естони чемпионĕ тата гроссмейстĕр Сало Флор декабĕр иĕçĕнче ССР Сойузне килеççĕ.

Йут çĕршывсен гроссмейстĕрĕсем Мускавра тата Ленинградра пулаççĕ, унта вĕсем совет шахматистĕсемпе выляççĕ.

(ТАСС).

Çитĕнӳсемпе кĕтсе илчĕç

ЙĔТЕРНЕ. Районри савăтсемпе колхозсем, шкулсем, предприятисем Сталинла Конституци кунне ĕçри çитĕнӳсемпе кĕтсе илчĕç.

Спиртсăвăтри стахановăнка Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн депутачĕ Ксения Йăкимăвă йăлтăн йĕртсе пыракан сменă çак аслă уйăва çулталăкри плана 108 процент тултарнине кĕтсе илчĕ. Йĕтĕрне хулинчи Сталин йăчĕпе тăракан промертел çулталăк планне 128 процент тултарчĕ.

Районри чылай колхозсем Конституци кунне йăлхуçалăх çулне вĕçленине, пысăк тухăçла тырпула тирпейлĕ пуçтарса кĕртнине кĕтсе илчĕç. Ман Чурашри „Прогресс" колхоз йăлхуçалăх çулне вĕçлесе тупăшсене валеçме пуçларĕ. Çăвăнна пĕрлех ку колхозра çитес çуракине хатĕрленес ĕç те сарăлса пырат. Виçĕ бригада плугсене йуса пĕтернĕ. Сталинла Конституцине йышăнăнранпа икĕ çул тултарăл йăтпа пулса иртнĕ чаплă пухура лайăх тăрăшса ĕçлесе пынă колхозниксемпе колхозницăсем 64 çынна премисем панă.

Ник. Цветков.

Аслă Сталин йăчĕпе çапăçрăмăр

Ман Иекĕт йăлне (Йĕтĕрне р.) çак кунсенче Ҫасан кӳлли районĕнчи çапăçура пулнă красноармеец Йермолайĕв йăлтăн тавăрăнчĕ. Ана йăлти колхозниксемпе колхозницăсем пысăк хаваслăхпа кĕтсе илчĕç.

Йермолайĕв йăлтăн колхозниксене Хасан кӳлли районĕнчи çапăçусем çинчен каласа панă.

— Епĕр çапăçăва пысăк хăвассăпа кĕтĕмĕр. Мĕншĕн тесен пирĕнтен кашнийĕх мĕншĕн çапăçнине лайăх пĕлсе тăнă. „Аслă Сталинăшăн!", „Тăван çĕршывăшăн!" тесе пурте пĕр çын пек çапăçăва тухрăмăр. Çапла епĕр аслă Сталин йăчĕпе тăшмана совет çĕршывĕ çинчен йăлтах тасатрăмăр, тет Йермолайĕв йăлтăн.

Т. Ҫăрăмăлăхăни.

Ҫеҫпĕл сăввисене пăсма кам ирĕк панă?

Чăвашиздат кăларнă «Сăвăсем» йăтăлă (сборник пирки «Самрăк большевик» хаçатра М. Йеник, «Чăваш Коммунĕ» хаçатра Л. Агакăв тухса калаçрĕç. Сборникри çитменлĕхсем пурри çинчен нимĕн те калаймарĕç. Ҫеҫпĕл Мишши начар çырнă тесшĕн мар епĕр—йăлтах тепĕр майлă, вăл питĕ те лайăх сăвăсем çырнă. Ҫеҫпĕл—чăваш поезийĕн чи пултарулă мăстăрĕ, Ҫеҫпĕл—лирик. Чăваш поечĕсем Ҫеҫпĕл çырнисенчен нумай вĕренеççĕ,—тесе вĕрентетпĕр епĕр шкул ачисене.

Анчах, çак чăваш поезийĕн чи пултарулă мăстăрĕ Ҫеҫпĕл Мишши сăвăсене «Сăвăсем» сборникне пăсма тăвăлнаскер пире, Ҫеҫпĕлĕн сăвăсене пĕр пăхмасăр калама пĕлекенсене, калама çук тĕлĕнтерчĕ, кӳрентерчĕ. Сборнике кĕнĕ «Пурнăçпа вилĕм» йăтăлă сăвăран вĕсем 22 йĕрке калăрса пăхатнă, «Чăваш хĕрарăмне» йăтăлă сăвăран 8 йĕрке, «Епĕ вилсен» йăтăлă сăвăран 12 йĕрке калăрса пăрахнă. Вулакансенчен мăшкăласа пулмасăр-ши ку? Талантлă поет Ҫеҫпĕл сăвăсене хăй мĕнле çырса хăварнă çаплипех вуласăн епĕр. Унăн сăвăсене çĕнĕрен «Лусаса» пăсма никама та ирĕк памала мар.

Ф. Меценатăв.

Канашри педучилищĕ.

Шашкă турнирĕ

Качалавр и (Елĕк р.) «Труд» колхозра шашкă турнирĕ пуласа иртрĕ. Унта 14 колхозник вылярĕç. Турнирта Евстафий Кузнецов 12,5 очко выласа илсе пĕрремĕш вырăна тухрĕ. Иккĕмĕш вырăнта Гер. Кузнецов (9,5 очко), виççĕмĕш вырăнта 60 çулхи колхозник П. Быкăв (9 очко).

Колхоз правленийĕ пĕрремĕш, иккĕмĕш тата виççĕмĕш вырăна тухнисене премисем панă.

А. Борисăв.

Концерт пачĕç

Декабĕрĕн 2-мĕшĕнче Чăвашсен пĕрремĕш колхоз театрĕ Тутаркас районĕнчи Чемей йăлне пырса концерт лартса пачĕ. Концерт курма 400 çын ытла пухăннă. Артистсем концерта пысăк мастăрлăха иртерчĕç.

Н. Николайĕв.

Ответлă редактăр Н. М. ҪЕМЕНАВ.

Шупашкар пуăницине
хуçалăх ĕçĕнчи опытлă работник
тата
КУЧĔРСЕМ КИРЛĔ.

ЧĂВАШАВТОГУЖТРЕСТА
Шупашкарта йăлăнлăха ĕçлеме
ВОЗЧИКИСЕМ,
Канаш хулинче ĕçлеме
аслă бухгалтĕр тата
икĕ бухгалтĕр кирлĕ.
Ĕçуçăн—килĕшӳ тăрăх. Хватер паракçĕ.
Ыйтса пĕлмели адрăс:
Шупашкар хулинче: ул. Союзная, 4, Чăвашавтогужтрест. Канаш хулинче: Канашское отделение Чувашавтогужтреста.

ХАÇАТ-ЖУРНАЛСЕНЕ
1939 ÇУЛШĂН ÇЫРĂНТАРМА ПУÇЛАНĂ

Республикăра тухса тăракан хаçатсемпе журналсене мĕн чухлĕ кирлĕ таран çырăнма пулат.

Хаçатсемпе журналсен йăчĕсем	Мĕнле чĕлхепе тухат	Çырăнса илмели хакĕ			
		1 уйăха	3 уйăха	6 уйăха	Çулталăка
Хаçатсем:					
„Красная Чувашия"	Вырăсла	2—50	7—50	15—00	30—00
„Чăваш Коммунĕ"	Чăвашла	2—50	7—50	15—00	30—00
„Самрăк большевик"	„	60	1—80	3—60	7—20
„Пионер сасси"	Чăвашла тата вырăсла	25	75	1—50	3—00
„Стахановăла хăвартлăхăн"	Чăвашла тата вырăсла	50	1—50	3—00	6—00
Журналсем:					
„Ленин çулĕпе"	Чăвашла	1—00	3—00	6—00	12—00
„Ĕçĕрăвăл"	„	50	1—50	3—00	6—00
„Сунтал"	„	1—00	3—00	6—00	12—00
„Капкăн"	„	40	1—20	2—40	4—80
„Хатĕр пул"	„	30	90	1—80	3—60

ПОДПИСКĂНА сойузпичет, почтă, почтальонсем, хаçат çырăнассине организацилекенсем, предприятисенчи, учрежденисенчи, МТС-енчи, совхозсенчи тата колхозсенчи пичет сарăкан ответлă çынсем ирĕççĕ.

Шупашкарта хаçатсемпе журналсене кашни уйăхăн 29-мĕш числиччен, районсенче 27-мĕш числаччен çырăнма пулат.

ПОДПИСКĂНА ÇАК АДРĔСПА ĂЙМАЛА: Город Чебоксары, ЧАССР, Дом связи, подписная контора „Союзпечать".

Сыхăну управленийĕн „Союзпичечĕ".

„Сойузкинопрокатăн" Чăваш республикăнчи уйрăмĕ
„ВЕЛИКОЕ ЗАРЕВО"
йăтăлă историлĕ-революцилĕ, художествăлă, сасăлă çĕнĕ фильм илнĕ, ăна Чăваш республикăнчи экрансем çине кăларать.
ТБИЛИСИРИ КИНОСТУДИ ПРОИЗВОДСТВИ, 1938 ÇУЛ.
Сценарийĕ Г. Цагарелине М. Чиаурелин. Режиссăр—орденоносĕн СССР Верховнăй Совет депутачĕ М. Чиаурели. Асăлă операторăр А. Дигмелăв. Операторăр А. Полиниевич. Звукооператорăр В. Долидзе. Композиторăр И. Гониели. Художник Ш. Мамаладзе. Ассистентсем М. Тархнишвили тата Ш. Гедеванишвили. Звукооформленине В. Доленко тунă.
Исполнителсем: В. И. Ленин ролĕне артист К. Мӳфке. И. В. Сталин ролĕне артист М, Геловани.
Фильма выляççĕ: артист-орденоносĕн С. Багашвили, арт.-орденоносĕн А. Жержолиани, Республикăн. халăх арт. И. Чхеидзе. Артистсем Т. Макарава. Артист В. Матов. Артист Д. Иванов. Артист И. Перестиани. Артист М. Чахлазде тата ытти артистсем те.
Фильм—çирĕм çул маларах пирĕн Сойузри наципе республикăсенчи халăхсем вырăс рабочийĕсемпе тата хресченĕсемпе тачăн тусăл пулăпа çĕнĕ, ирĕклĕ те телейлĕ пурнăçăн мĕнле кĕрешни çинчен каласа парать.
Картинăра—Октăбĕр кунĕсем умĕн большевика парти йĕртсе пынине капиталиссемпе помещиксенпе хирĕç пынă кĕрешӳре ССР Сойузĕнчи халăхсен аслă тăванлăхĕ йепле пиçĕхсе, тĕреклĕнсе тата вăйланса пынине кăтартнă. „Великое зарево" фильма етемлĕхĕн аслăран та аслă сулупуçĕсен—Ленинпа Сталин йăлтăшсен сăнарĕсене ӳкерсе кăтартнă.
„Великое зарево" фильма декабрĕн 10-мĕшĕнче пуçласа кашни кунах Шупашкарти Строителсен клубĕне кăтартаççĕ.

Уполномоченный Чувашглавлита № 848
Гор. Чебоксары, типография № 1 Мостпрома ЧАССР, заказ № 881 ф. б. 58×84 п. л.